د اسلام دریم خلیفه،

جلیل القدر صحابي،

عثمان ابن عفان رضي الله عنه

مبارک سیرت

د خپرولو شمیره: .... (۳)

لیکوال : حبل الله (المتین)

کال : ۱۳۹۸ لمریز

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه:

نوم : ------------- د عثمان ابن عفان (رضي الله عنه) سیرت.

لیکوال او راټولوونکی: ----- حبل الله (المتین).

ژباړن : ------------- خپله لیکوال.

ټایپ : ------------- حبل الله (المتین)

ډیزاین او PDF : -------- N. RASOOLI

کال: -------------- ۱۳۹۸ هجري لمریز

د خپرولو شمیره: -------- (۳)

فهرست

عنوان: .... **صفحه**
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت اوله برخه: .... (۱)
د نسب شجره یې: .... (۱)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت دویمه برخه: .... (۲)
عثمان (رضي الله عنه) ته ذین النورین ولې وایې: .... (۲)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت دریمه برخه: .... (۴)
د عثمان (رضي الله عنه) حبشې ته دویم ځل هجرت: .... (۴)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت څلورمه برخه: .... (۷)
د رقیه (رضي الله عنها سره نکاح: .... (۷)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت پنځمه برخه: .... (۹)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت شپږمه برخه: .... (۱۱)
د عثمان (رضي الله عنه) د میرمنې رقیه بي بي وفات: .... (۱۱)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت اوومه برخه: .... (۱۲)
د تبوک غزا ته د مجاهدینو تیارول: .... (۱۲)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت اتمه برخه: .... (۱۵)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت نهمه برخه: .... (۱۹)
د ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) خلافت، باران نه کیدل او د عثمان (رض) صدقات........ (۱۹)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت لسمه برخه: .... (۲۱)
د عثمان (رضي الله عنه) کوهی: .... (۲۱)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت یولسمه برخه: .... (۲۳)
د عثمان (رضي الله عنه) فضایل: .... (۲۳)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت دولسمه برخه: .... (۲۵)
د حدیبې صلحه: .... (۲۵)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت دیارلسمه برخه: .... (۲۷)
د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خوب لیدل: .... (۲۷)
د صلحې د شرایطو متن لیک: .... (۲۸)
معاهدې شرطونه: .... (۲۸)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت څوارلسمه برخه: .... (۲۹)
مکه مکرمه کې د عثمان (رضي الله عنه) ملاقاتونه: .... (۲۹)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت پنځلسمه برخه: .... (۳۲)
د عثمان (رضي الله عنه) سخاوت: .... (۳۲)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت شپاړسمه برخه: .... (۳۳)

په عثمان (رضي الله عنه) باندې د جنت زیری: .... (۳۳)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت اوولسمه برخه: .... (۳۴)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت اتلسمه برخه: .... (۳۶)
په اخیستو او خرڅولو کې اسانتیاوې: .... (۳۶)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت نورلسمه برخه: .... (۳۷)
د دین فکر او کرامات: .... (۳۷)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت شلمه برخه: .... (۳۹)
د عثمان (رضي الله عنه) د شهادت اسباب او د جنت زیری .... (۳۹)
د عثمان (رضي الله عنه) د شهادت یوویشتمه برخه: .... (۴۱)
عبدالله ابن سبا څوک وو ؟ .... (۴۱)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت دوویشتمه برخه: .... (۴۳)
د عثمان (رضي الله عنه) خوارجو باغیانو او دوکه شویو مسلمانانو ته خبرداری .... (۴۳)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت درویشتمه برخه: .... (۴۵)
د محاصرې جارې والی او د صحابه کرامو رضي الله عنهم رایې .... (۴۵)
د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت څلورویشتمه برخه: .... (۴۶)
عثمان (رضي الله عنه) ولې له خلافته استعفا نه ورکوله؟........ (۴۶)
د عثمان (رضي الله عنه) شهادت: .... (۴۶)
د عثمان (رضي الله عنه) د شهادت پنځویشتمه برخه: .... (۴۷)
د عثمان (رضي الله عنه) د خلافت دوران کې د مختلفو ملکونو فتحه کیدل: .... (۴۷)

د عثمان رضي الله عنه[1] د سيرت (۱) برخه

نوم: عثمان.

القاب: ابو عبدالله، ذالنورين او كثير الحيا.

عثمان غني رضي الله عنه د پلار نوم عفان ابي القاص الاموي القريشي.

د مور نوم يې: اروي بنت كريز.

د زيږيدلو ځاى مختلف ښودل شوي، مكه يا طايف.

د زيږيدلو نيټه يې ۵۷۲ ميلادي د عام الفيل نه شپږ كاله وروسته يعنې چې ابرهه په مكه مكرمه د حملې اراده كړې وه شپږ كاله وروسته.

ورونه يې له مور لخوا:

وليد بن عقبه، خالد بن عقبه، عمر بن عقبه، يوازې د مور نه خور آم كلثوم بنت عقبه، خپله خور آمنه بنت عفان.

د عثمان رضي الله عنه بيبيانې:

آم عمر بنت جندب، فاطمه بنت الوليد ، رقيه بنت النبي صلى الله عليه وسلم آم، كلثوم بنت النبي صلى الله عليه وسلم، فاخته بنت غزوان، آم بنين بنت عيينه، رمله بنت شيبه او نائله بنت الراشه.

د عثمان رضي الله عنه اولادونه:

عمرو (رضي الله عنه)، خالد (رضي الله عنه)، ابان (رضي الله عنه)، عمر (رضي الله عنه)، مريم، وليد (رضي الله عنه)، سعيد (رضي الله عنه)، آم سعيد (رضى الله عنها) عبد الله (رضي الله عنه)، عبد الله الصغير (رضي الله عنه)، عبد المالک (رضي الله عنه)، عائشه (رضى الله عنها)، آم ابان (رضى الله عنها)، آم عمر (رضى الله عنها)، آم خالد (رضى الله عنها) ام ريان، آم ابان الصغرى (رضى الله عنها) او اروي (رضي الله عنه).

- عثمان رضي الله عنه له ماشو موالي ډير مهربانه او سخي انسان وو، تجارت سره يې ډيره مينه وه، همېشه به مختلفو ملكونو ته د تجارت لپاره تللو، دومره حياناک وو، چې كافرانو به د بيت الله شريف طواف په لغړه كولو، خو عثمان رضي الله عنه به سترګې ښكته نيولى وې چاته به يې نه كتل او نه به يې خپل عورت ښكاره كولو تر دې چې خپل لباس به يې هم د چا په وړاندې نه بدلولو.
- شرابو نه يې كركه كوله، د خپل عقل په بركت يې خپل قوم كې اوچت مقام حاصل كړى وو، سخاوت يې د جهالت دور كې هم مشهور وو، هر مسكين، فقير، يتيم او كونډې سره به يې ممكن كومک كولو.
- د عمر (۳۴) كال يې وو چې د شام سفر باندې لاړوو، عثمان رضي الله عنه خپله فرمايي، چې موږ د شام نه بيرته راروان شو، چې د آلزرقا مقام ته راورسيدو نو قافله مو واړوله چې ارام وكړو، موږ لا اوده شوي نه وو، خو نيم خوبه حالت كې وو چې غيبي اواز مو واوريدو، چې پورته شئ تاسې لا تر

[1] - رواه مسلم شريف، والترمزي و ابن ماجه فى باب حكاية الصحابه (رض)

اوسـه غفلـت کـې يـې او مکـه کـې نبـي عليـه سـلام مبعـوث شـوی، عثمـان رضـي الله عنـه، فرمـايي ټولـو اواز واوريدو خو اواز کوونکی معلوم نه شو.

☚ نـو مـوږ بيرتـه قافلـه بـار کـړه او راروان شـو، چـې کله مکـې تـه داخـل شـو نـو تـر ټولـو اول ابـوبکر صـديق (رضـي الله عنـه) مخـې تـه راغـې، ابـوبکر صـديق (رضـي الله عنـه) راتـه وويـل چـې عثمانـه زه تاسـې پسـې ګرځېدم چېرته ورک وې؟

نـو مـا ورتـه وويـل: زه خـو د شـام پـه سـفر تللـی وم، تجـارتي قافلـه مـې اوس راورسيده، ولـې خيـر شـه؟ زمـا سـره دې کـوم کـار وو؟ نـو ابـوبکر صـديق (رضـي الله عنـه) راتـه وويـل ولـې تـه نـه يـې خبـر چـې څـه پـېښ شـوي؟ عثمـان رضـي الله عنـه فرمـايي مـا ورتـه وويـل خلکـو لاره کـې خبـر کـړم، نـو ابـوبکر صـديق رض رضـي الله عنـه الله عنـه راتـه وويـل نـو بيـا سـتا څـه رايـه ده تـه خـو عقلمنـد انسـان يې تـا تـه دې کـار کـې سستي نده پکار.

کـه سـتا د محمـد (صـلی الله عليـه وسـلم) پـه بـاره کـې کـوم بـل نظـر وي مـا خبـر کـړه، عثمـان (رضـي الله عنـه) وايـې مـا ورتـه وويـل: زه نـه پـوهېږم خـو تـر محمـد (صـلی الله عليـه وسـلم) غـوره او صـادق انسـان خـو مـوږ کې بل نشته.

نـو دې وخـت کـې رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) پـه همـدې لاره تيرېـدلو، چـې مـوږ يـې وليـدلو تشـريف يـې راوړو او ويـې ويـل: عثمانـه د خيـر پـه کـار کـې سستي مـه کـوه او زه يـوازې عربـو تـه نـه بلکـې ټـولې نـړۍ ته پيغمبر راستول شوی يم.

☚ عثمـان (رضـي الله عنـه) فرمـايي: نـور صـبر را څخـه و نـه شـو او (لا الـه الاالله محمـد رسـول الله) کلمـه مې وويله.

عثمـان (رضـي الله عنـه) وايـې: بيـا مـې دواړ تـه د شـام د الزرقـا مقـام اواز پـه بـاره کـې وويـل، چـې مـوږ داسـې لـوړ اواز واوريـدو، چـې ټـول يـې رابيـدار کـړو خـو اواز کـوونکی مـو ونـه ليـدو، چـې پـه دې خبـره بانـدې رسـول الله صـلی الله عليـه وسـلم او ابـوبکر صـديق (رضـي الله عنـه) دواړه بيخـي زيـات خوشـحاله شول.

☚ عثمـان رضـی الله عنـه فرمـايي، چـې کله زه کـور تـه لاړم، نـو تـره يـا کاکـا مـې ابـي الحکـم خبـر شـو، چـې تـا اسلام قبـول کـړی؛ هغـه غـاړه کـې رسـۍ يـا پـړی راتـه واچولـو او ټـول بـدن يـې راتـه کلـک وتړلـو، بيـا يـې راتـه وويـل: تـر څـو چـې دې دغـه د يتـيم ديـن نـوي پرېنخـودې نـه دې پرېـږدم، عثمـان (رضـي الله عنـه) فرمـايي: چـې مـا ورتـه وويـل: قسـم پـه هغـه ذات چـې ماتـه يـې هـدايت نصـيب کـړی، چـې غوښـې مـې ټوټـه، ټوټه پرې کړې که مې ددې دين نه راوګرځوې.

☚ نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) فرمـايي: چـې کلـه مـې تـره ابـو الحکـم پـوی شـو چـې اراده مـې کلکـه ده نـو بيرتـه يـې خوشـې کـړم، نـو سمد سـتي دار ارقـم تـه راغلـم چـې دې وخـت کـې فقـط ابـوبکر صـديق (رضـي الله عنـه)، علـي (رضـي الله عنـه)، زيـد بـن حـارث (رضـي الله عنـه) او خديجـه رضـی الله عنهـا مسـلمانان شـوي وو، چې نارينه وو کې څلورم زه وم.

د عثمان ذين النورين (رضي الله عنه) د سيرت (۲) برخه:

➤ د انس ابن مالک (رضي الله عنه) څخه روايت دی، چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي، چې زه به د هغه چا نه ځنګه حيا نه کوم چې ملايکې ترينه حيا کوي؟

عثمان رضی الله ته ذی النورين ولې وايې؟

دا ځکه، عثمان رضی الله عنه د رسول الله صلی الله عليه وسلم دوه لورګانې په نکاح کې اخيستې وې، اول يې رقيه (رضي الله عنه) بيا چې کله هغه وفات شوه نو ام کلثوم (رضي الله عنه) يې ورته په نکاح کړه، تفصيل به يې په خپل وخت ذکر شي.

کله چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ته معلومه شوه، چې د عثمان (رضي الله عنه) تره ابو الحکم هغه تړلی وه او همدغه وخت نه بعد کافرانو ياسر (رضي الله عنه) او آم ياسر (رضي الله عنه) مور او زوی شهيدان کړل نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) خپل صحابه راغونډ کړل او ورته يې وفرمايل که تاسو هجرت کولای شئ؟ نو تاسې حبشې ته هجرت وکړئ زما خو تره ابوطالب شته هغه زما دفاع کوي خو تاسو ته خطر دی.

تاسو خو ياسر (رضي الله عنه) او دهغه مور وليدل، چې کافرانو شهيدان کړل، نو تاسې حبشې ته لاړ شئ هلته يو عادل بادشاه دی، چې اصمحه نوميږي هلته څوک په چا ظلم نه شي کولای، تاسو هلته اوسئ تر څو چې دغه دين مظبوط شي او ملګري موزيات شي بيا به راشئ، نو (۱۵) يا (۱۲) تنان هجرت کولو ته تيار شول، چې د دوی په سر کې عثمان (رضي الله عنه) وو، او دغه په اسلام کې اولنی هجرت وو چې دغه کسانو ته په برخه شو.

(۱) عثمان ابن عفان (رضي الله عنه

(۲) رقيه (رضی الله عنها) بنت محمد (صلی الله عليه وسلم) د عثمان (رضي الله عنه) بي بي.

(۳) ابو حذيفه ابن عقبه (رضي الله عنه).

(۴) سهلة بنت سهل (رضی الله عنها) د ابو حذيفه بي بي.

(۵) بير ابن عوام (رضي الله عنه).

(۲) مصعب ابن عمير (رضي الله عنه).

(۷) عبدالرحمن ابن عوف (رضي الله عنه).

(۸) ابو سلمه بن عبدالاسد (رضي الله عنه).

(۹) ام سلمه (رضی الله عنها) بنت ابی امية د ابي سلمه بي بي.

(۱۰) عثمان ابن مظعون (رضي الله عنه).

(۱۱) عامر ابن ربيعة (رضي الله عنه).

(۱۲) ليلا بنت ابي خصمة (رضی الله عنها) د عامر ابن ربيعة بي بي.

(۱۳) ابو سبره بن ادهم (رضي الله عنه).

(۱۴) حاطب بن عمرو (رضي الله عنه).

(۱۵) سهيل (رضي الله عنه).

(۱۲) عبد الله ابن مسعود (رضي الله عنه).

رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د دغې مهاجرينو مشر عثمان ابن مظعون رضي الله عنه وټاکلو، دوی چې کله له کورنو څخه ووتل او نيل درياب ته ورسيدل د مکې مشرکين خبر شول نو سمدستي يې تکړه په آسونو سواره کسان ورپسې واستول؛ خو هغوی چې څنګه هلته رسيدلي وو دوه کشتۍ

هلته موجود وې هغه کشتۍ عثمان (رضي الله عنه) په کرايه واخيستې هره يوه يې په يو دينار او دغه (۱۵) تنان مهاجرين پکې سپاره شول، کله چې کشتۍ د نيل درياب منځ ته ورسيده د مشرکينو کسان د نيل درياب غاړې ته ورسيدل؛ خو هغوی ته نورې کشتۍ په لاس ورنغلې چې په کې سواره شي نو بيرته ستانه شول.

او دغه مهاجرين الله (ج) سلامت حبشې ته ورسول، هلته يې د اصمحة بادشاه سره ارام او سيدل پيل کړل؛ خو په همدې وخت کې يو بل ظالم بادشاه په حبشه حمله وکړه غوښتل يې دغه بادشاه مړ کړي، نو دوی د درياب پورې غاړه د حبشې د بادشاه د فوځ سره سخت مقاومت وکړ.

ام سلمه (رضی الله عنها) فرمايي: په دې وخت کې په موږ سخته پريشاني راغله چې الله ج دې نکړي که دغه عادل بادشاه مړ شي نو زموږ به څه حال کېږي او په بې صبرۍ سره مو انتظار کولو اخر کې مو فيصله وکړه، چې زموږ يو تن بايد هلته ورشي که جنګ دوام داره شو کومک به ورسره وکړي او که د حبشې بادشاه کامياب شو نو موږ ته به زر خبر راورسوئ، نو؛ موږ ټولو به دعاګانې کولې چې الله ج دغه عادل بادشاه کامياب کړي نو زبير ابن عوام (رضی الله عنه) لامبو ياده وه او تکړه هم وو، هغه ته مو ژۍ يا د پسه پوستکی ډک کړ او له سينده پورې پوريوتلو، دې وخت کې د اصمحه بادشاه لښکر کامياب شو او هغه بل ظالم يې ووژلو او فوځ يې وتښتېدو، نو زبير ابن عوام (رضي الله عنه) بيرته په بيړه دې خوا ته راپورې وتلو او موږ ته يې خپل څادر باندې اشارې شروع کړې چې موږ پوی شو چې بادشاه اصمحه کامياب شوی نو دومره خوشحاله شو چې حد يې نشته، د همدې کال شوال مياشت کې اوازه خپره شوه چې د مکې مشرکينو اسلام قبول کړی، ام سلمه (رضي الله عنه) فرمايي موږ بيرته راستانه شوو، چې خپلو خلکو پسې ډير خپه وو خو کله چې مکې مکرمې ته رانږدې شو نو معلومه شوه چې هغه اوازه دروا غوه، بعضي مهاجر بيرته حبشې ته لاړل او بعظي مکې مکرمې ته داخل شول.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت (۳) برخه:

دوهم وار د حبشې هجرت[2]

- په روايتونو کې ذکر شوي کله چې د حبشې نه اولني مهاجرين بيرته راوګرزېدل او مکې مکرمې ته نږدې شول نو معلومه شوه چې د مکې د مشرکينو د اسلام راوړلو خبره دروغ وه بعضي بيرته لاړل او بعضي پټ د چا خوا ته لاړل او امن يې وغوښتو؛ خو د مشرکينو ظلمونه هماغسې جاري وو.
- ام سلمه (رضی الله عنها) فرمايي، چې ما رسول الله صلی الله عليه وسلم ته د حبشې د امن او عدل ذکر وکړو او ورته ومې ويل چې هلته موږ ته د خپل عبادت مکمله ازادي وه، هغوی په موږ هيڅ پابندي نه وه لګولې، نو رسول الله صلی الله عليه وسلم بيا صحابه کرامو ته د هجرت امر وکړ، نو دا ځل (۸۳) نارينه او (۱۸ يا ۱۹) ښځې هجرت ته تيار شول؛ خو دومره لوی تعداد مهاجرينو پټ تلل هم له ستونزو خالي نه وو ځکه اول ځل هجرت باندې مشرکين رابيدار شوي وو، بلهدا چې په دې دويم

---

[2] - البدايه والنهايه او مسلم شريف.

ځل هجرت کې هم عثمان (رضي الله عنه) او د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) لور او د عثمان (رضي الله عنه) بي بي هم وه او رسول الله صلی الله علیه وسلم سره ډېر زیات فکر وو، چې دوی څنګه هلته پخیر سره سلامت ورسیږي نو د تیر هجرت پشان یې ورته د شپې پروګرام برابر کړو او دغه مهاجرین ووتل کله چې سحر شو مکه مکرمه کې اوازه شوه، چې زیات تعداد مسلمانانو بیا هجرت کړی نو ټول مشرکین سره راټول شول چې څنګه چل وکړي څکه اولني ځل باندې چې یې ځوانان ورپسې لیږل وو هغوی ترې له دریابه پوریوتي وو نو دا ځل به هم دا کار ناکام وي اخر یې فیصله وکړه چې موږ باید نجاشي ته تحفې ورولیږو او د هغوی شیطاني ورته وکړو او عیبونه یې ورته بیان کړو، چې موږ ته یې په لاس راکړي او بیا موږ ورسره هغه څه وکړو چې زموږ زړه یې غواړي، نو؛ تحفې یې راغونډې کړې او عمرو ابن العاص (رضي الله عنه) چې لا تر او سه مسلمان شوی نه وه، او عبد الله بن ربیعه ته یې ورکړې او حبشې ته یې ولیږل، مهاجرین هم په خیریت هلته رسیدلي وو.

عمرو ابن العاص چې هوښیار او زیرک وه د شپې یې د نجاشي درباریانو سره ملاقاتونه وکړل تحفې یې ورکړې او هغوی یې راضي کړل چې تاسو به صبا ته زموږ د خبرو تصدیق کوئ او نجاشي بادشاه به دې ته راضي کوئ، چې دغه مهاجر موږ ته واپس راکړي، صبا ته چې کله عمرو ابن العاص او عبد الله ابن ربیعة دربار ته د تللو اجازت واخیستو نو اول یې سجدې ولږولې بیا نجاشي بادشاه ته مخامخ ودریدل او خپلې د مکر او فریب نه ډکې خبرې یې پیل کړې او ویې ویل:

☜ بادشاه عالي جناب دغه تاته راغلي خلک ټول بدکاره، بد اخلاقه، کم عقله او د خپلو مشرانو نافرمانه خلک دي دوی به دلته هم فساد خپور کړي.

☜ زیاته یې کړه دغه خلکو خپل د پلار نیکه دین پریښې نوی دین یې پیدا کړی، دوی نه ستا په دین دي او نه زموږ په دین نو څکه ته د دوی له شره ځان خلاص کړه او موږ ته یې وسپاره.

او د دوی دغه خبرې درباریانو هم په مد وشد ورسره تکرار ولې، چې هو بادشاه صاحب د دوی نه موږ ته خطره ده او درباریانو هغه تحفې چې د بادشاه لپاره وې هم پیش کړې، خو نجاشي بادشاه یو عادل انسان وو امر یې وکړو چې د دې مهاجرو له ډلې یو مشر یې راولئ چې د هغوی خبرې هم واورم؛ نو کله چې مهاجرو ته خبر ورسید، چې د مکې مشرکینو ورپسې خلک رالیږلي او بادشاه ته یې شکایت کړی نو په خپلو کې یې مشوره وکړه چې باید جعفر ابن ابي طالب (رضي الله عنه) چې د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د تره زوی دی او ښه فصیحه ژبه لري ورولیږي تر څو د مهاجرینو نه دفاع وکړي.

نو کله چې جعفر (رضي الله عنه) د نجاشي دربار ته داخل شو نو،

➔ د اسلام تحفه یعنې سلام علی عبد الله الصالح یې وویل او بادشاه ته مخامخ شو، نو دغه اول فرصت وو چې عمرو ابن العاص ته په لاس ورغې بادشاه ته یې وویل ګوره ما درته نه وو ویلي، چې بې ادبه دي؟

➔ ده تا ته سجده ونکړه چې دا ستا لپاره بې عزتي ده.

➔ بادشاه له جعفر (رضي الله عنه) پوښتنه وکړه سجده دې ولې و نه لګوله؟

➔ جعفر (رضي الله عنه) ورته وویل موږ ته اسلام غیر د الله جل جلاله نه د سجدې اجازت نه راکوي.

← بیا نجاشي ورته وویل، چې تاسې ولې د پلار نیکه دین پرېښود ؟

← جعفر (رضي الله عنه) ورته وویل، موږ به خپلې لورګانې ژوندۍ ښخولې، یو بل به مو په ناحقه وژل، زنا به مو کوله، دښمنیانې به سلګونه کلونه روانې وې، مالدار به غریب وژل، خو چا به ترینه پوښتنه نه کوله موږ به په خپل لاس بتان جوړ کړل بیا به مو ورته سجدې کولې، د بیت الله نه به مو په لغړه طوافونه کول، د حیا په نوم موږ هیڅ نه پیژندل، رشوت، سود، جواري زموږ عادت وو.

بیا الله (ج) موږ ته نبي صلی الله علیه وسلم رالیږلو، چې د بهترین خاندان نه دی، موږ یې د پورته ذکر شوو بدو عملونو راوګرزولو، د یو الله (ج) عبادت مو شروع کړو هغه موږ ته د صله رحمۍ، نیکو اخلاقو، ظلم نه کولو، سود، رشوت او جواري نکولو امر کوي، دښمني نه کولو ترغیب راکوي

نو نجاشي ورته وویل:

← ایا تاسو سره د هغه کتاب نه څه شته چې ماته یې واوروئ؟

← جعفر (رضي الله عنه) ورته وویل هو دادی.

← نو بیا جعفر (رضي الله عنه) د سورت مریم اولني مبارک ایاتونه په اطمنان او ښکلي اواز تلاوت کړل، چې د نجاشي زړه ورته نرم شو، تاثیر یې وربانديې وکړ او په ژړا شو تر دې چې ږیره یې لمده شوه کله چې درباریانو د نجاشي بادشاه ژړا ولیده هغوی هم د مکر ژړاګانې شروع کړې تر هغې چې مخې ته یې کوم شیان ایښي وه هغه لامده شول.

← بیا نجاشي عمرو ابن العاص (رضي الله عنه) او عبد الله بن ربیعه ته وویل تاسو تلای شئ، قسم دی چې هیڅ کله به هم درته دغه خلک تسلیم نکړم او د هغوی هغه تحفې یې بیرته واپس کړې.

عمرو ابن العاص او عبد الله بن ربیعه بیرته راروان شول، چې لږ مزل یې وکړو عمرو ابن العاص وویل قسم دی زه یو ځل بیا صبا ورځم او دا وار د چل فریب او دروغو کار اخلم.

عبد الله ابن ربیعه ورته وویل: ظالمه موږ خپل کوښښ وکړ او ته خو پوهیږې چې دغه مهاجرو کې زما او ستا دواړو خپلوان شته نور ترې تیر شه رازه چې لاړ شو خو عمرو ابن العاص و نه منله بیرته راستانه شول.

صبا ته بیا دربار ته حاضر شول او ویې ویل: بادشاه صاحب دا خلک ستاسو دین پسې هم بد وایې ته ترې پوښتنه وکړه بادشاه بیا جواب ورولیګلو چې یو تن راشي او خپله صفایي وړاندې کړې.

دغه خبر مسلمانان زیات تشویش کې کړل کله چې دغه بادشاه او رعیت یې عیسایان وه نو بیا یې جعفر (رضي الله عنه) ورولیګلو:

جعفر (رضي الله عنه) ته ټولو وویل: دروغ ویل فایده نلري ریښتیا خبره ورته کوه چې هر څه کیږي نصیب به مو وي، جعفر (رضي الله عنه) بادشاه ته حاضر شو بادشاه ترې پوښتنه وکړه، چې تاسو د عیسی علیه السلام په باره کې څه عقیده لرئ؟

← جعفر (رضي الله عنه) ورته وویل، چې عیسی (ع) د الله (ج) بنده او رسول دی، د مریم بي بي زوی او پوکی نه پیدا شوی دی، د الله (ج) په حکم یې مړي ژوندي کول او د الله (ج) په حکم یې مریضان روغول.

➜ نجاشي چې کلکه دا خبرې واورېدلې يو ډکې يې راوچت کړ او ويې ويل قسم په الله (ج) عيسی (ع) د دې ډکي په اندازه نه زيات او نه کم دی همدغه خبره بيخي صحيح ده.
➜ بيا نجاشي عمرو ابن العاص ته وويل که تاسو سفيران نه وای ما به تاسو قتل کړي وای، خو ځان وباسئ او بيا دلته رانشئ، دوی دواړه بيرته نا اميده راستانه شول، او مسلمانانو حبشه کې ارام ژوند پيل کړو.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان (رضي الله عنه) د سيرت مبارک (۴) برخه [3]

د رسول الله (صلى الله عليه وسلم) لور رقيه (رضي الله عنها) سره نکاح:

د رسول (صلی الله عليه وسلم) د بعثت نه مخکې د رسول صلی الله عليه وسلم دوه ترونه ابولهب او ابوطالب رسول (صلی الله عليه وسلم) او بي بي خديجې (رضی الله عنها) ته راغلل، چې دواړه لورګانې رقيه او ام کلثوم د ابولهب ځامنو ته ورکړي، چې دې کار رسول الله صلی الله صلی الله عليه وسلم او بي بي خديجه (رضی الله عنها) زيات خفه کړل، ځکه چې ابولهب يو بد اخلاقه، بد کرداره او ظالم انسان وو، او ښځه يې ام جميل هم له ده بدتره، بد زبانه، بد کرداره او بد اخلاقه وه،

خو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) او بي بي خديجې (رضی الله عنها) ځکه انکار نشو کولای، چې ابو طالب ورسره وه او ابو طالب په رسول الله (صلی الله عليه وسلم) زيات مهربانه وو، همده يې پالنه کړې وه.

نو ځکه يې دواړه لورګانې د ابولهب زامنو ته ورکړې، خو بي بي خديجې (رضی الله عنها) به همېشه سوالونه کول چې الله (ج) دې دا ودونه ونکړي او کوم مشکل پکې جوړ شي، کله چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) مبعوث شو نو تر ټولو زيات مخالفت يې همدې ملعون تره او ښځې ام جميل کولو چې د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) او بي بي خديجې (رضی الله عنها) کرکه نوره هم زياته شوه.

يوه ورځ رسول صلی الله عليه وسلم بيت الله شريف کې ناست وو ابوبکر صديق (رضي الله عنه) هم ورسره وو، چې لعنتي ام جميل راغله او لاس نه يې د شګو ډک کړي وه چې راورسيده له خولې يې زګونه روان وو او ابو بکر صديق (رضي الله عنه) ته يې وويل، چېرته دی هغه د نبوت دعويدار چې خوله يې له شګو ډکه کړم او رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ته يې ړد ړد کتل او ليدلو يې نه، بيا بيرته له بيت الله شريف ووتله نو ابو بکر صديق (رضي الله عنه) له رسول الله (صلی الله عليه وسلم) نه پوښتنه وکړه، چې يا رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ام جميل خو تا ته کتل ايا ته يې نه ليدلې؟ نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ورته وفرمايل چې الله (ج) ورته په سترګو پردې واچولې دغه واقعه د صفا د غونډۍ نه وروسته وه.

او د صفا واقعه داسې وه، کله چې دغه آيات مبارک نازل شو،

---

[3] - ماخوذ من کتاب الاستعاب باب حکاية الصحابه، البدايه والنهايه، وصحيح مسلم

بسم الله الرحمن الرحيم، وَأَنْذِرْ عَشِيْرَتَكَ الْأَقْرَبِيْنَ،

ژباړه: تر ټولو لومړی خپل خپلوان وویروه او دعوت ورکړه.

نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خپل ټول خپلوان راټول کړل د صفا غونډۍ سره، بیا یې ورته وویل، چې که زه تاسو ته ووایم چې یو خطرناک دښمن تاسو باندې حمله کوونکی دی تاسو به یې ومنئ چې زه ریښتیا وایم؟

ټولو په یو اواز ورته وویل هو ته همېشه ریښتینی یې تا کله هم دروا غ ندي ویلي، نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته وویل نو زه تاسو د الله (ج) د عذاب نه ویروم تاسو زما نبوت ومنئ او مسلمانان شئ، دې وخت کې ابولهب لعین اوچت شو ویې ویل هلاک شې، نعوذ بالله تا موږ د دې لپاره راغوښتي یو، نو الله (ج) د تَبَّتْ يَدَا أَبِيْ لَهَبٍ وَّتَبَّ مبارک سورت نازل کړو، چې دې کې د ابولهب او د ده د ښځې بدي بیان شوې وه نو ځکه ام جمیل پورته عمل وکړو، کله چې ملعون ابولهب کور ته لاړو نو دواړو ښځې او خاوند خپلو ځامنو ته عتبه او عتیبه ته وویل، که تاسو د محمد (صلی الله علیه وسلم) لورګانو ته طلاق ورنکړ ستاسې لیدل په موږ حرام دي تاسو نه ګورئ چې محمد (صلی الله علیه وسلم) وایې چې زموږ په باره کې سورت نازل شوی.

هغوی کې عتیبه بې له کوم مشکل طلاق ورته ولیږلو خو عتبه په دې کفایت ونکړ او د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) کور ته راغې اول یې کنځل وکړل بیا یې طلاق ورکړ، چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته خیرا وکړه چې د الله (ج) د زمریانو نه دې یو زمری درباندې مسلط شي چې همدا سې وشول او زمري ټوټه ټوټه کړو چې تفصیل به یې بیا وروسته بیان کړو.

دغه زمانه کې هم طلاق یو لوی عیب او شرم ګڼل کیدو نو ځکه بي بي رقیه (رضی الله عنها) او بي بي ام کلثوم (رضی الله عنها) دواړو ځان خپلې مور بي بي خدیجې (رضی الله عنها) غېږ ته واچوو او په ژړا شوې.

بي بي خدیجې (رضی الله عنها) ورته وویل، دا خو زما ارمان وو، چې دا سې وخت راشي چې تاسو دواړه د واده نه مخکې له دې لعینانو خلاصې شی او ما به الله (ج) ته سوالونه کول تاسو مه خپه کیږئ، الله (ج) به تاسو ته غوره خاوندان درکړي.

نو عثمان (رضي الله عنه) چې خبر شو چې عتبه بن ابي لهب او عتیبه بن ابي لهب د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) لورګانو ته طلاق ورکړی، نو له فرصت نه یې استفاده وکړه او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته یې د بي بي رقیه (رضی الله عنها) د واده پیغام ورولیږلو چې دې سره به یې د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره رشته نوره هم مضبوطه شي او د نبي اخرزمان (صلی الله علیه وسلم) لور به یې هم په نصیب شي چې دغه پیغام باندې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) او بي بي خدیجه (رضی الله عنها) زیات خوشحاله شول او دواړو بي بي رقیه (رضي الله عنها) ورته په نکاح ورکړه.

د بي بي رقیه (رضی الله عنها) یې د حبشې د هجرت په وخت یو زوی عبدالله هم پیدا شو، عثمان (رضي الله عنه) د حیا یوه نمونه وه ډېر زیات حیاناک وه، سعید ابن العاص (رضي الله عنه) د عایشې صدیقې (رضي الله عنها) نه روایت کوي چې یوه ورځ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) کور کې تشریف فرما وه، او اړخ یې لږولی وه او پښې مبارکې یې تر پنډیو ښکاره وې نو ابوبکر صدیق

(رضي الله عنه) راغی اجازت يې وغوښتو او راغې، خو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) هماغسې پروت وو بيا عمر (رضي الله عنه) اجازت وغوښتو او راغې خو رسول (صلی الله عليه وسلم) هماغسې پروت وو او پنډۍ مبارکې يې ښکاره وې بيا عثمان (رضي الله عنه) اجازت وغوښتو نو د راتلو مخکې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) پورته شو او خپلې پنډۍ مبارکې يې پټې کړې.
نو ما له رسول الله (صلی الله عليه وسلم) نه پوښتنه وکړه چې يا رسول الله زما پلار او عمر (رضي الله عنه) راغلل ستا پنډۍ مبارکې ښکاره وې او ته پروت وې، خو چې عثمان (رضي الله عنه) راغی ته پورته شوې او پنډۍ دې هم پټې کړې، نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ورته وفرمايل زه به له هغه چا ولې حيا نه کوم چې ملايکې ترينه حيا کوي او بله دا چې عثمان (رضي الله عنه) دومره حياناک دی که زه همدا سې پروت وی او پنډۍ مې ښکاره وی نو هغه چې د کوم ضرورت او کار لپاره راغلی وه هغه به ترينه پاتې وو او بيرته به لاړ وه نو ځکه زه ورته راکيناستم.
← يو حديث شريف کې د عبد الله ابن قيس (رضي الله عنه) نه روايت دی چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) زما سره د قجورو باغ کې ناست وه او ابو لختي کې يې پښې اچولي وې او او به بهيدلې چې دروازه وټکيده نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل، ابن قيسه ورشه يو داسې کس راغې چې جنتي دی دروازه ورته خلاصه کړه، عبد الله قيس (رضي الله عنه) فرمايي چې زه ورغلم دروازه مې خلاصه کړه نو ابوبکر صديق (رضي الله عنه) وو، هغه رادننه شو هغه هم پښې مبارکې او بو کې ښکته کړې بيا چا دروازه وټکوله بيا رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل ورشه دروازه خلاصه کړه يو جنتي شخص راروان دی چې ما دروازه خلاصه کړه هغه عمر (رضي الله عنه) وو، هغه هم پښې مبارکې د او بو لښتي کې ښکته کړې، بيا دروازه وټکول شوه بيا رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل ورشه يو جنتي شخص راغی دروازه ورته خلاصه کړه چې زه ورغلم نو عثمان (رضي الله عنه) وه هغه هم د او بو لښتي کې خپلې پښې مبارکې ښکته کړې، دوی ټولو ته بار بار د جنت زيری ورکول شوی وه.(*)

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان ذی النورين رضي الله عنه د سيرت (۵) برخه.

کله چې عثمان (رضي الله عنه) دوهم ځل بيا حبشې ته هجرت وکړ؛ نو هلته مسلمان مهاجرين لږ لږ نور هم روان وه او نجاشي هم اسلام راوړی وه؛ خو د خلکو له ويرې يې فقط مسلمانانو ته اظهار کړی وه.
بل خوا مکه معظمه کې د مکې يو د لويو سردارانو - وليد بن مغيره او احيحة هم اسلام راوړی وه نو کله چې مهاجرين خبر شول ډېرو پکې د بيرته راستنيدو تکل وکړ، ځکه ټولو نه ډير محبوب خپلوان پاتې وه، چې هغې کې عثمان (رضي الله عنه) او بي بي رقيه (رضی الله عنها) هم وه.

(*) اخرجه صحيح مسلم فی باب عثمان ابن عفان رض صفحه 6363_6362 کتاب نظرات فی تاريخ خلفاء الراشدين استاذ حلمی ناصر مصر حياة الصحابه رض باب عثمان رض.

تېول (33) نفرو د بيرته تللو اراده وکړه چې عثمان (رضي الله عنه) بي بي رقيه (رضی الله عنها) او ځوی يې او زبير ابن عوام د بي بي خديجې (رضی الله عنها) خوری او عبدالله ابن جحش د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د پلار لخوا نه د ترور زوی، والسکران بن عمرو (رضي الله عنه) او نور صحابه مهاجرين وه.

بي بي رقيه (رضی الله عنها) خپلې مور بي بي خديجې (رضی الله عنها) پسې ډيره خپه وه ځکه چې د هغې عمر هم زيات وو بل خوا خپل پلار رسول الله (صلی الله عليه وسلم) پسې هم خپه وه، چې چا ورته تکليف نه وي رسولی.

خو حبشه يو افريقايی ملک وه او له مکې ډيره لرې پرته سيمه وه، څوک د مکې د خلکو له احواله څخه نه خبريدل، دلته مکه کې ام المومنين خديجې (رضی الله عنها) خپل روح الله (ج) ته سپارلی وه.

او د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) تره ابو طالب هم وفات شوی وه، نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ډير زيات پريشانه وه ځکه تر ټولو زيات په همدې دوه تنانو ډاډه وو دواړه ترې وفات شول نو د هجرت فيصله يې وکړه او اخر يې هجرت هم وکړو؛ خو د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) نورې لورګانې پاتې شوې وې او ام سلمه (رضی الله عنها) هند بنت ابي اميه چې د اول هجرت نه بعد مکه کې پاتې وه هم ورسره بي بي رقيه (رضی الله عنها) حبشه کې مهاجره وه، خو رقيه (رضی الله عنها) ته د مکې هيڅ احوال معلوم نه وو، نو رقيه (رضی الله عنها) خپل خاوند عثمان (رضي الله عنه) ته وويل مور پلار مې ډير ياديږي او زړه مې داسې ګواهي کوي چې مکه کې کومه لويه پېښه شوې ده؛ که ستا خوښه وي بيرته به لاړ شو؟

عثمان (رضي الله عنه) هم د هجرت لمبو سوزولی وو، ورته يې د تيارۍ حکم وکړ، عثمان (رضي الله عنه) رقيه (رضی الله عنها) او خپل ماشوم عبدالله راروان کړل کله چې له ډير مشقت او اوږد سفر نه بعد مکې ته راورسيدل نو مکه کې داسې چپه چوپتيا وه لکه چې خزان وهلې وي نو رقيه (رضی الله عنها) تر ټولو اول د خپل پلار رسول الله (صلی الله عليه وسلم) کور ته لاړه هلته يې ام کلثوم (رضي الله عنها)، فاطمه (رضي الله عنها) او ام سلمه (رضي الله عنها) وموندل مور يې تر سترګو نشوه.

بل خو هغوی هم د دې په ځای چې د رقيې (رض) راتلو ته يې بايد د خوشحالۍ اظهار کړی وای نو د دې استقبال يې په اوښکو توييولو وکړ نو رقيه (رضي الله عنها) پوښتنه وکړه مور مې چيرته ده؟

هغوی ټول چوپ وه بيا يې وويل زر شئ ووايی پلار مې څه شو؟ ما ته يې زر راولئ.

نور مې زړه چوي، هلئ زر شئ ووايی کله هغوی چيرته دي، نو هغوی ترې غيږ چاپيرې کړې ورته يې وويل مور، مور خپل روح الله (ج) ته سپارلی او پلار جان مکه پريښې مدينې ته يې هجرت کړی او ابو طالب هم مړ شوی دی.

اخر کې ام سلمه (رضی الله عنها) ورته د لاسه ورکړه چې ته مه خفه کيږه موږ هم مدينې منورې ته ځو خو فقط د فرصت انتظار کوو.

رسول الله (صلی الله عليه وسلم) به موږ پسې زيد بن حارثه (رضي الله عنه) راليږي، بل خوا عثمان (رضي الله عنه) باندې هم د دې خبر په اوريدو مکه مکرمه سور تنور شوه، نو رقيه (رضی الله عنها) ته يې وويل زر شه تياری وکړه چې مدينې منورې ته لاړ شو.

رقیه (رضي الله عنها) هم د خپل پلار رسول الله (صلی الله علیه وسلم) لیدلو ته ډیره لیواله وه دواړو د خپل ځوی په شمول مدینې منورې ته هجرت وکړ او خپل حبیب (صلی الله علیه وسلم) سره یو ځای شول.

لاره ډیره اوږده وه او د مشرکینو لخوا نه ورته خطر وو خو دوی الله (ج) روغ جوړ ورسول او کوم مانع موجود نه شو.

کله چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د رقې (رضی الله عنها) او عثمان (رضي الله عنه) د ورتلو نه خبر شو بیخي زیات خوشحاله شو او هغه لا پخوا زید بن حارثه (رضي الله عنه) مکې ته د ام کلثوم (رضي الله عنها) او فاطمې (رضي الله عنها) راوستو لپاره استولی وه، چې فقط څو ورځې بعد یې هغوی هم راوستل.

عثمان (رضی الله عنها) مدینه منوره کې هم خپل تجارت شروع کړ او ډیر لږ وخت کې یې وده ورکړه چې د عثمان (رضي الله عنه) د تجارت په برکت انصار او مهاجرین ټول ترې مستفید کیدل او د عثمان (رضي الله عنه) سخاوت هلته هم مشهور شو.

او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به هم ورته د تجارت کولو او د حلال تجارت کولو اجرونه بیانول.[۹]

❋ ❋ ❋ ❋ ❋

د عثمان (رضي الله عنه) د سیرت مبارک (۶) برخه:

د عثمان رضي الله عنه د میرمنې بي بي رقې رضي الله عنها وفات.

کله چې عثمان (رضي الله عنه) مدینې منورې ته تشریف یوړو نو بي بي رقیه (رضی الله عنها) خپلې مور بي بي خدیجې (رضی الله عنها) پسې د زیات خفګان له امله مریضه شوه.

دې وخت کې د بدر غزوه پېښه شوه، د بدر غزوه د اسلام تر ټولو مهمه غزوه وه چې مسلمانانو په کې بری حاصل کړ او د کفارو ټول سرکښه مشران پکې مردار شول تر (۷۰) کسانو مردار او همدومره اسیران شول، خو عثمان (رضي الله عنه) چې کله دې غزوې ته تیاری ونیوه نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) چې خپله ګرانه لور او د دې خراب حالت ولیدو نو عثمان (رضي الله عنه) ته یې وفرمایل ته مور سره مه زه ما ته د بي بي رقیه (رضی الله عنها) حالت سم نه ښکاري ته، د دې د خدمت لپاره باید پاتې شې او عثمان (رضي الله عنه) چې مکمل تیاری یې نیولی وه بیا هم د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) مشوره ومنله او پاتې شو.

کله چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) او نور صحابه کرام د بدر له فتحې کامیاب بیرته راستانه شول او مدینه منوره کې خلکو یو بل ته د خوشحالۍ زیري ورکول نو په همدې ورځ بي بي رقیه (رضی الله عنها) هم د ځنکدن حالت ته ورسیده، رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته راغی په تندي یې ښکل کړه او هغې خپل روح الله (ج) ته وسپارلو، چې د بي بي رقیه (رضی الله عنها) مرګ ټوله مدینه منوره بیرته د خوشحالۍ نه ژړا ته بدله کړه.

---

[۹] - حلیة الاولیاء باب عثمانؓ، کتاب الاستیعاب باب خلفاء الراشدین:

عثمان (رضي الله عنه) هم ډیر زیات خپه شو، چې هم بي بي رقیه (رضی الله عنها) وفات شوه او هم له غزوې پاتې شوی وه، د بي بي رقیه (رضی الله عنها) تر وفات لږ وخت وروسته ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) عثمان (رضي الله عنه) ولیدو چې ډیر زیات خپه دی؛ نو پوښتنه یې ترې وکړه، چې ولې خپه یې عثمان (رضي الله عنه) ورته وویل دوه خبرو خپه کړی یم یو د بي بي رقې (رضی الله عنها) مرګ او بل د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره د رشتې شکیدلو، ما په دې افتخار کولو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مې خسر دی، چې دا ماته د جنت ته د تللو یو زیری وه، خو اوس هغه رشته ختمه شوه، نو ځکه شپه او ورځ ناکراره یم؛ نو دغه خبره ابوبکر صدیق (رضی الله عنه) رسول الله صلی الله علیه وسلم ته یاده کړه ځکه چې د بي بي رقې (رضی الله عنها) غوښتنه او نکاح هم د ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) په واسطه تر سره شوی وه.

نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته د بي بي ام کلثوم د نکاح وړاندیز وکړو چې په دې خبره ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) زیات خوشحاله شو.

کله چې ابوبکر (رضي الله عنه) دغه خبر عثمان (رضي الله عنه) ته ورسوو نو د ډیرې خوشحالۍ نه د عثمان (رضي الله عنه) له سترګو مبارکو اوښکې توی شوې ځکه چې د عثمان (رضي الله عنه) په خاطر کې دا خبره بیخي نه وه، چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به ورته دوهم لور هم په نکاح کړي.

په همدې طریقه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته کلثوم هم په نکاح کړه او عثمان (رضي الله عنه) ته بیا په یو وخت دوه خوشحالۍ په نصیب شوې، یوه د واده بله د رسوالله صلی الله علیه وسلم د رشتې.

چې د دې بختورو ودونو تفصیل به د بیبیانو په مستقل نشراتو کې راشي، چې هغې کې به د رسول الله صلی الله علیه وسلم (۴) لورګانو او ټولو امهات المومنینو ودونو بیان راشي.•

د عثمان رضي الله عنه د سیرت (۷) برخه:

د تبوک یا جیش العسرهٔ غزا ته مجاهدینو تیارول:

له یوې خوا دا آیات مبارکه نازل شو،

أنْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالاً وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ...

ژباړه: سپک او درانه جهاد ته لاړ شئ یعنې که اسلحه درسره وي که نه، په مال او ځان جهاد وکړئ.

بل خوا د روم کافرانو چې کله د مسلمانانو فتحې ولیدې نو وار خطا شول چې یوه ورځ به مسلمانان مونږ پسې دلته هم راشي نو فیصله یې وکړه چې مسلمانانو پسې راشي او خپل ځای کې یې ختم کړي او د دې کار لپاره یې بیخي زیات لښکر تیار کړ چې تعداد یې (۴۰۰۰۰) زره کسانو ته چې په هر قسم وسله سمبال وو رسیده.

• - اخرجه الواقدی وابن عساکر عن عبدالله ابن زبیرؓ فی الکنز ج۵ ص 294

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هم بیغمه نه وو ، د هغوی خبرونه به ورته رسیدل نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به چې کله هم د کومې غزا نیت کاوه چاته به یې نه ویل؛ خو دا ځل چې معرکه سخته وه او د رجب المرجب میاشت وه زیاته ګرمي وه او سخته وچکالي هم وه او قجورې بالکل په پخیدو وې، او د عربو اکثره خوراک قجورې وې چې د ټول کال توښه به یې په همدې وخت کې برابروله؛ نو رسوالله صلی الله علیه وسلم دا ځل خبره پټه و نه ساتله ممبر ته وخوت او په ښکاره یې صحابه کرام جهاد ته را وبلل.

دغه غزنی لار چې تقریبا (۱۰۰۰) کیلومتره برابرېږي، اوس چې دغه لارې پخې شوې او پوخ سړک لري نو هم (553) شاوخوا کیلومتره لاره جوړېږي.

عبد الرحن بن حباب سلمي (رضي الله عنه) فرمایې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د خطبې په محال وو ، عثمان (رضي الله عنه) پورته شو او ویې ویل زما لخوا سل اوښان د جهاد د سامان سره د الله په نوم وقف شول، همدا سې عبد الرحن ابن عوف (رضي الله عنه) ، عباس بن عبد المطلب (رضي الله عنه) او عبادة ابن صامت (رضي الله عنه) هم اعلان وکړ او په همدې وخت کې د صحابه کرامو نر او ښځو کومکونه شروع کړل.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یوه پوړۍ د ممبر نه راښکته شو بیا یې خلک جهاد ته ترغیب کړل عثمان (رضي الله عنه) بیا د سلو اوښانو سره د سامان او وسلې د وقف کولو وعده وکړه.

دې وخت کې عمر (رضي الله عنه) کور ته لاړو او دا ځل یې له ځانه سره ووېل نن به له ابوبکر (رضي الله عنه) مخکې کېږم او خپله نیمه شتمني یې حاضره کړه، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ترې پوښتنه وکړه چې کور کې دې څومره مال پرېښود عمر (رضي الله عنه) ورته وویل نیم مال مې پرېښې نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دعا ورته وکړه.

دې وخت کې ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) هم راورسیدو چې د خپلې شتمنۍ ټول هر څه یې راوړل، نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ترې پوښتنه وکړه کور کې دې څه پرېښودل؟ ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) ورته وویل هیڅ مې هم نه دي پرېښي، فقط الله او د الله (ج) رسول الله (صلی الله علیه وسلم) مې پرېښي دي، چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ډیر زیات خوشحاله شو او عمر (رضي الله عنه) وویل په الله (ج) قسم چې زه له ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) نشم مخکې کیدای، ځکه چې ما نیمایي او ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) پوره شتمني راوړله.

او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هماغسې د جهاد او کومکونو ترغیب جاري وساتلو او عثمان غني (رضي الله عنه) ورته امداد زیاتولو چې اخر کې (۹۵۰) اوښان او (۵۰) اسونه بار وعده یې وکړه او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) په داسې حال کې له ممبره راښکته شو چې د عثمان (رضي الله عنه) په باره کې یې د تعجب لاسونه خوځول بیا یې وفرمایل عثمان (رضي الله عنه) که له نن نه بعد کومه ګناه هم وکړي ورته معاف به شي عثمان (رضي الله عنه) جنتي دی، عثمان (رضي الله عنه) جنتي دی همدا یې تکرارول او له ممبره راښکته شو.

بل خوا هغه خلکو چې هیڅ نلرل د حسرت اوښکې تویولې چې کاش موږ سره څه وای چې کومک مو کړی وای تر دې چې بعضې زنانه صحابیانو (رضی الله عنهم) به لږ څه لاس کې نیولي وه هغه به یې

پیش کړل چا به فقط یو څو قجوري راوړي چا به د غاړې هارونه، ګوتې، پایزیبې راوړل، هېڅوک هم داسې نه وو، چې د خپل وس او توان مطابق یې کومک نه وي کړی.
منافقیو به چې د چا لاس کې لږ شی ولیدو نو یو بل سره به یې سترګه کونه وهل چې دوی ته وګوره په دې لږو شیانو کافران ماتوي، چې په همدې باره کې هم بیا مبارک ایاتونه نازل شول.
عبدالرحمن ابن سمره (رضي الله عنه) فرمایي، چې عثمان (رضي الله عنه) یو ځل (۱۰۰۰) دیناره بل روایت کې (۱۰۰۰۰) لس زره دیناره راوړل او هغه یې د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) په مبارکه غېږه کې ورواچول او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هغه په خپلو مبارکو لاسونو کې اړول راړول او ویل یې عثمان (رضي الله عنه) هېڅ عمل هم له جنته را و نه ګرځوي عثمان (رضي الله عنه) جنتي دی.
عبدالله ابن عمر (رضي الله عنه) هم د دې پشان حدیث شریف ذکر کړی، د حذیفه ابن یمان (رضي الله عنه) هم بخاري شریف، مسلم شریف، ترمذي شریف او ابن ماجه شریف همداسې ذکر کړی، بل خوا تر (۸۰) زیات منافقین مدینه منوره او تقریباً همدومره کلو بانډو کې وه، چې هغوی په زور او شور د خلکو په منځ کې پټه شیطاني شروع کړه چې دې ګرمۍ ته ګوره د قجورو پخېدو ته ګوره او د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) دومره لرې ځای جهاد ته د تللو ګوره !
د تبوک غزوې ته جیش العسره ځکه وایي چې تر ټولو غزواتو دې کې د ګرمۍ موسم هم وه تکلیفونه هم ډیر وه، ځکه پوره (۱۵) ورځې له یوې خوا اوږد مزل وه، لاره کې غرونه، دښتې، وچې او صحراګانې وې مجاهدینو سره وسله لږه وه ټول (30) زره مجاهدینو سره فقط (3) زره اوښان او اسونه وو، هر لس تنانو باندې یوه سورلي وه، چې وار په وار به پرې سپریدل، خو مجاهدینو د دنیا تاوانونه او د لارې تکلیفونه هر څه ومنل او په ډیره بهادرۍ یې ځانونه تیار کړل، مدینه منوره کې فقط زنانه، سپین ږیرې او ماشومان پاتې شول، غیر له منافقینو نور ټول د جهاد مناسب کسان روان شول، سو چه مسلمانانو کې فقط درې تنه پاتې شول چې راتلونکې نشر کې به یې په تفصیل بیان کړو.
رسول الله (صلی الله علیه وسلم) مدینه منوره کې تکړه پهلوان او بهادر شخص علي (رضي الله عنه) پرېښود چې د پاتې شوو معذورانو ضرورتونه پوره کړي او که له کوم خوا دښمن راشي نو یوازې هم ورته بس دی.
رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سفر شروع کړ، لاره کې د ثمود قوم هغه ځای هم وه چې الله (ج) وربانډې غذاب نارل کړی وه، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) مجاهدینو ته وویل له دې ځایه په تیزئ سره تیر شئ او استغفار ووایی هسې نه چې په موږ عذاب نازل نشي صحابه کرامو استغفار شروع کړ او په تیزئ سره له هغه ځایه ووتل.
لاره ډیره اوږده وه د خوراک او څښاک لپاره مناسب توکي نه وه، تش وچ غرونه، سپیرې دښتې وې مجاهدینو به له ولږې د ونو پاني خوړلې چې له همدې امله یې خولې، شونډې او ژبې وچاودیدې.
بعضي صحابه کرامو اوښان د دې لپاره ذبحه کړل، چې د اوښانو خیټه کې موجودې اوبه وڅښي او ځانونه له مرګه پرې وژغوري.

هلته د تبوک مقام کې کافرانو خیمې لړولې وې او بیشماره آسونه، اوښان، پسونه او زیات خوراکي شیان ورسره موجود وو، پریمانه وسله هم ورسره وه، هغوی هم انتظار کاوه چې مسلمانان ور ورسیږي او دوی پرې د تورو برید وکړي، رومیان او د روم بادشاه به شراب وڅښل بیا به یې ځانته ډمې ګډولې او مست به وو، هغوی چې له ورانديې هلته رسیدلي وو او هر څه ورسره موجود وو، خو مسلمانان اګر چې داخل یې تعداد زیات وو؛ خو ستومانه، وږي او تږي هلته ورسیدل نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یوه مشهوه خطبه چې په خپل وخت به بیان شي وفرمایله او مجاهدینو ته یې د صبر، حوصلې، استقامت او په الله (ج) د توکل کولو ترغیب ورکړو.

خو مقابل لوري ته د شرابو او کبابو په نشه مست دښمن چې مجاهدین ولیدل زړونه یې وغورځیدل ویره وربانديې ګډه شوه او ټولې ډلې یې په تښتېدا شولې.

دلته رسول الله (صلی الله علیه وسلم) صحابه کرامو ته د شپې د ارام کولو او سبا لپاره د جنګ تیاري کولو امر ورکړ، خو کافرانو د شپې د تیارې نه ګټه واخیسته وتښتېدل، سامانونه او خوراکي مواد تري پاتې شول، کله چې سبا شو نو معلومه شوه چې کافرانو تشې خیمې پرېښې دي او تښتېدلي نو د دې ځای هغه قبایلو چې کافرانو سره یې د ملاتړ وعده کړې وه، او ورته معلومه شوه چې هغوې تیښته کړې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته راغلل څوک مسلمانان شول او څا جزیه ومنله په دې طریقه الله (ج) دغه جهاد بې له وینې تویولو کامیاب کړ.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) پوره شل (۲۰) ورځې هلته پاتې شو چې ځایي خلکو ته معلومه شي چې مسلمانان ویریدونکي خلک نه دي او دغه شل ورځو کې ډېرو قومونو او قبایلو معاهدې وکړې او په جزیه ورکولو راضي شول.

کله چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) لر په ارام شو نو پوښتنه یې وکړه، چې کعب ابن مالک نه ښکاري هغه چیرته دی؟ یو صحابي ورته وویل هغه دې کال کې ډېر مالداره شوی او د دنیا محبت یې زړه ته ننوتلی هغه اوس پخوانی تکړه مجاهد نه دی.

نو معاذ هغه صحابي ته وویل، تا دروغ وویل زه چې څومره هغه پیژنم هغه د خیر سړی دی او د هغه ایمان کې هېڅ شک نشته، نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هېڅ و نه ویل چوپ پاتې شو.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان رضي الله عنه د سیرت (۸) برخه:

عثمان (رضي الله عنه) فرمایي: چې موږ به دوه قجوري په یو نفر خوړلې او بعضو صحابه کرامو به د قجورو زړي خوله کې نیولي وو تر هغې چې خوله کې یې لاړې پیدا شي[**]، د کعب ابن مالک (رضي الله عنه) نه خپله روایت دی زما سره په یوه غزا کې هم دوه اوښان نه وو جمع شوي؛ خو د تبوک غزا کې ما سره موجود وو، وسله او خوراکي شیان هم راسره وو، کله چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) جهاد ته د تللو امر وکړو ما ویل ما سره خو هر څه شته بس ځان هر وخت تیارولی شم تر هغې چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) او نور مجاهدین روان شول بیا مې هم وویل زما سورلۍ تېزه او

** -صحیح مسلم شریف.

تکړه ده که دوه ورځې بعد هم روان شم ورپسې رسیدی شم په همدې کې ورځې تیرې شوې خو زه لا روان شوی نه وم چې هغوی پسې د رسیدو موقع مې له لاسه ورکړه، کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمايي چې زه زیات خپه شوم چې ما بنه کار ونکړ او تر هغې چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) بیرته راوګرځیدو، د رسول الله (صلی الله علیه وسلم) عادت مبارک وو چې له سفره به بیرته راوګرځیدو نو اول به مسجد شریف ته لاړو هلته به یې دوه رکعاته تحیة المسجد لمونځ ادا کړ، خلکو به ورسره ملاقاتونه وکړل بیا به کور ته لاړو، نو چې کله مسجد نبوي (صلی الله علیه وسلم) ته راغی نو د منافقینو ګڼه ګوڼه زیاته وربان‌دې زیاته شوه هر یوه به خپل عذرونه مخې ته کول، قسمونه به کول او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به یې ظاهراً عذرونه قبلول او باطن به یې الله (ج) ته پریښود.

نو ما ته هم قسم قسم فکرونه زړه کې راغلل، چې څه ورته ووایم ځکه چې زه بې له عذره پاتې او زه په ټولو غزاګانو کې شریک شوی وم، غیر د بدر نه؛ بدر نزدې هم وه او دومره تکلیف هم نه وه پکې او بیا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) څه راته و نه ویل، خو په دې غزا کې زه هم مالدار وم، هم سفر لرې او تکلیفې وو، خو اخر مې فیصله وکړه چې بې له رښتیا ویلو په بل شي کې نجات نشته رښتیا به وایم او بس.

نو مسجد شریف ته ورغلم سلام مې واچولو، خو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ځواب رانکړ او مخ مبارک یې را څخه وګرځولو، نو زه ورغلم مخامخ ورته کیناستم ورته مې وویل، یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته یو ځل زما خبره واوره بیا چې څه امر کوې زه حاضر یم نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) راته وویل چې ایا تا سره سورلي نه وه؟

کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمایي ما ورته وویل هو.

خو یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) تا ته معلومه ده زه چالاکه یم بنه ژبه لرم که درواغ درته ووایم ته به یې قبول کړې خو الله (ج) نه به څنګه پټیږم.

والله چې ما ته هیڅ عذر نه وو نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) راته وفرمایل تا رښتیا وویل پورته شه لاړ شه تر څو چې الله (ج) حکم راولیږي.

کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمايي چې ما پوښتنه وکړه چې بل کوم مسلمان هم شته چې پاتې شوی وي؟

نو خلکو راته وویل هو هلال بن امیه (رضي الله عنه) او مرارة ابن ربیع (رضي الله عنه) هم شته، هغوی هم رښتیا وویل او هغوی ته هم رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وویل چې د الله (ج) حکم ته انتظار وباسئ.

په همدې حالت کې لس ورځې تیرې شوې او موږ درې واړه ډیر خپه وو چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یو صحابي راولیږلو چې له کور والا یعنې ښځو نه هم جدا شئ او څوک به خبرې هم ورسره نه کوي، نو ما پوښتنه وکړه ایا ښځه طلاقه کړم هغه وویل فقط خبرې او جماع به نه ورسره کوئ، او هغه نورو دوه تنانو ته هم همداسې امر وشو!

هلال بن اميه (رضي الله عنه) د جهاد نه خپل د قجورو د باغ له وجهې پاتې شوی وه هغه ټول باغ صدقه کړ او *مراره ابن ربيع (رضي الله عنه)* ته خپلوان پس له ډيرې اوږدې مودې راغلي وو او د هغوی له وجهې له جهاده پاتې شوی وه، هغه د ټولو خپلوانو سره تعلقات ختم کړل،

کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمايي چې دغه دوه کسانو ته خبر ورسيدو چې د خپلو ښځو نه به لرې پاتې کيږئ نو دوی دواړه به مسجد ته نه راتلل کورونو کې به يې لمونځ کولو، خو د دواړو ښځې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ته ورغلي يوې ورته وويل، هلال ابن اميه (رضي الله عنه) مريض دی عمر يې هم زيات دی نو د خدمت لپاره يې بل ځوک نشته نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ورته اجازه ورکړه چې غير له مجامعت نه نور خدمت يې کولای شي.

او د مرارة ابن ربيع (رضي الله عنه) ښځې هم په يو عذر اجازت واخيستو، کعب ابن مالک (رضي الله عنه) چې ځوان هم وو خپله ښځه يې پلار کره ولېږله، کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمايي چې زه زړور وم مسجد ته تلم بازار ته به تلم، کله به چې مسجد ته لاړم سلام به مې واچولو نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) به مخ مبارک را نه وګرځاوه او ما به ورته کتل چې د سلام ځواب راکوي او کنه؟

کله به چې زه په لمونځ مشغول وم نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) به راته کتل چې کله به زه ورته متوجه شوم مخ مبارک به يې وګرځولو، کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمايي يوه ورځ مې زړه زيات راتنګ شو نو ما باندې تر ټولو ګران سړی د خپل تره ځوی ابو قتاده (رضي الله عنه) وو هغه زما ګاونډي هم وو ما په ديوال خيته ورواچوله هغه مې وليدو چې کور کې ناست دی ورته مې وويل: ستا دې په الله (ج) قسم وي ته نه پوهيږې چې زه يو سوچه مسلمان يم او منافق نه يم؛ نو هغه ځواب رانکړ، ما دغه قسم درې واره ورواچولو خو هغه فقط دومره له ځان سره وويل الله (ج) او رسو الله (صلی الله عليه وسلم) پوهيږي.

کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمايي چې زړه مې تنګ شو بازار ته لاړم ګورم چې هلته د شام نه چا انګور راوړي چې خرڅ يې کړي خو هغوی ته چې هر ځوک ورشي نو پوښتنه ترې وکړي چې ځوک به کعب ابن مالک (رضي الله عنه) راته وښايي نو هغوی چې زه وليدم په لاسونو يې زما طرف ته اشاره وکړه چې کعب ابن مالک (رضي الله عنه) دا دی.

نو هغه کس ماته راغی او يو ليک يې راکړو ما چې ليک پرانيستو هغه کې د شام بادشاه نوم ليکلی وه چې دا ليک خاص د هغه له خوا نه وو هغه ليک کې ليکلي وو چې ما ته خبر رارسيدلی دی چې ستاسو دوست تاسو سره ظلم کوي خلک يې د خبرو کولو نه درسره منع کړي دی خپله هم خبرې نه درسره کوي؛ نو ته دلته راشه دلته به تاته عزت درکولی شي، لوړه عهده به درکړل شي او سياسي پناه به هم درکولی شي چې هر څه چې غواړې!

موږ به يې تا ته درکړو کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمايي چې کله مې ليک ولوست نو إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعون مې وويل چې ايا زما ايمان دومره کمزوری شو چې کافران ما ته دعوت راکوي نو هغه ليک مې تنور ته وغوځولو.

بيرته کور ته راغلم کور کې مې لمونځ کولو او تر دې چې پوره (۵۰) ورځې تيرې شوې اخرې شپه باندې مې د بام په سر تهجد وکړل بيا د سهار کيدلو وروسته د سهار لمونځ وکړو او الله (ج) ته مې ښه ډير وژړل چې يا الله (ج) نور مې توبه قبوله کړه.

هلته مسجد نبوي (صلی الله علیه وسلم) کې چې لمونځ ادا شو نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) صحابه کرامو ته د وحې نازلیدو او زموږ دریواړو د توبې قبلیدو او مجاهدینو ته د جهاد د قبلیدو او منافقینو ته د رسوایي زیری په کې و، او ټولو ته یې مبارکي ورکړې وه.•

دې وخت کې زما یو دوست صحابي په آس سپور ما ته د زیري راکولو لپاره راروان شوی وه خو تر هغه وړاندې بل صحابي (رضي الله عنه) جبل ابو قبیس یو لوړ ځای ته ختلی وو او له هغه ځایه یې اواز وکړو چې زموږ د دریواړو نومونه یې اخیستل او مبارکي یې راکړه چې ستاسې توبه الله (ج) قبوله کړه.

کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمایي زه په سجده پریوتلم او د شکر سجده مې وکړه دغه وخت ماسره فقط یوه جوړه جامې وې هغه مې زیري والا ته ورکړې او ما له چا نه ځانله په سوال موقتي جامې راواخیستې او له اغوستلو وروسته په منډه مسجد ته لاړم.

تر ټولو اول ابو طلحه (رضي الله عنه) مبارکي راکړه مصافحه یې راسره وکړه، چې هیڅ کله به مې هم له یاده و نه وځي.

کله به چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خوشحاله وو نو مخ مبارک به یې شغلې کولې لکه سور انار به ځلیدو، کله چې زه ورغلم مبارکي یې راکړه ویې فرمایل تاسو دریواړه رښتیا ویلو له جهنم بچ کړئ بیا ټول صحابه وار په وار رامخکې کیدل او مبارکي یې راکوله.

نو زه چې بېحده خوشحاله وم نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته مې وویل: یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) زما ټول مال د الله (ج) په لار کې صدقه دی چې هغې کې زما د قجورو مشهور او ښکلی باغ باغ هم دی نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) راته وویل نه لږ څه ځانته هم پرېږده.

کعب ابن مالک (رضي الله عنه) فرمایی ما ورته وویل یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) نیم مال نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) راته وفرمایل نیم هم ډېر دی؛ نو بیا مې دریمه حصه صدقه کړه.

د رښتیا ویلو نتیجه:

په غلطۍ اقرار او توبه کول، صبر کول، د شکر سجده، زیري ورکوونکې ته هدیه ورکول، صدقه کول، کومه ګناه باندې د هغه سره خبرې پرېښودل، لکه اوس وخت کې شوک چاته د سیاسي پناه او تنخواه وړاندیز کول او هغه ردول او د حق طرفداري کول، د کافرانو په وعدو اعتبار نه کول او منافقینو ته هر وخت متوجه اوسیدل، لرې ځای ته جهاد ته تلل، د جهاد او شهادت لپاره اوږد سفر کول، نه داسې چې شهادت او جهاد درته د کور مخې ته راشي او ته ورته دلیلونه لټوې،

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

• - سورت التوبة ۱۱۷ او ۱۱۸ ایاتونه لَقَدْتَابَ اللهُ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ الخ

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۹) برخه:

او د ابوبکر صديق (رضي الله عنه) د خلافت په وخت کې باران نه کيدل وچکالي او د عثمان (رضي الله عنه) صدقات:

سوال: ايا باران نه کيدل او وچکالي پيغور چاته ورکولای شو چې ستاسې وخت کې باران نه وريده وچکالي وه؟

ايا د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) په وخت کې د وچکالی او باران نه کيدلو بيشماره احاديث په صحاح سته وو کې نه دي موجود؟

د عبدالله ابن عباس (رضي الله عنه) نه روايت دی، امام احمد (رح) په خپل مسند احمد کې ذکر کړي دی چې د ابوبکر صديق (رضي الله عنه) د خلافت په وخت کې په مدينه منوره کې سخته وچکالي راغله او بارانونه نه کيدل نو لوی لوی صحابه کرامو ابوبکر صديق (رضي الله عنه) ته راغلل چې قحط سالي ده او د مدينې منورې خلک له لوږې او تندې سره مخ دي؟

بايد څه وکړو؟

ابوبکر صديق (رضي الله عنه) ورته وفرمايل لږ صبر او استقامت وکړی باران نه کيدل د الله (ج) امتحان دی او الله (ج) په هغه چا امتحان راولي چې امتحان کې کامياب راووځي!

دا د الله (ج) عذاب نه دی.

نزدې وخت کې به الله (ج) د خوراک بندوبست وکړي.

اوس نو وګورئ د ابوبکر صديق (رضي الله عنه) وړاندوينه يا کرامت.

لږ وخت نه وو تير شوی چې د عثمان (رضي الله عنه) د تجارت قافله مدينې منورې ته راورسيدله، کله چې د مدينې تجار او سخيان خلک خبر شول، نو خوشحاله شول چې اوس به له عثمان (رضي الله عنه) دغه خوراکي سامان واخلو او په خپله به هم ماړه شو او په فقيرانو به يې هم وويشو؛ نو ټول تجار په بيړه د عثمان (رضي الله عنه) کور ته ورغلل دوازه يې ورته وټکوله عثمان (رضي الله عنه) ورته راووتلو او پوښتنه يې ترې وکړه ولې خير خو دی څنګه ټولو په شريکه زما کورته تشريف راوړی دی؟

تجارانو صحابه کرامو (رضی الله عنهم) ورته وفرمايل موږ خبر شوي يو چې ستا د تجارت سل (۱۰۰) مايه اوښان په خوراکي توکو بار راغلي نو موږ غوښتل چې په بيه يې درڅخه واخلو او پخپله يې هم وخورو او په فقيرانو ته يې هم تقسيم کړو.

عثمان (رضي الله عنه) ورته وفرمايل دننه راشئ!

تجاران صحابه کرام د عثمان (رضي الله عنه) کور ته دننه شول.

نو عثمان (رضي الله عنه) ترې پوښتنه وکړه چې څومره ګټه راکوئ؟

هغوی ورته وفرمايل، د لس (۱۰) دينارو خوراک درنه په پنځلس (۱۵) اخلو!

عثمان (رضي الله عنه) ورته وفرمايل نه زيات يې کړئ کنه نو زه يې په اوچت قيمت خرڅوی شم، تجارانو صحابه کرامو ورته وويل زموږ نه غير مدينه کې نور تجاران نشته نو ته به يې څنګه په اوچت قيمت خرڅ کړی؟

عثمان (رضي الله عنه) ورته وفرمايل يقين وکړئ چې زه يې يو په لسه خرڅوی شم تاسو په دينار کې نيم دينار ګټه راکوئ او زه د دينار خوراک په لس خرڅوی شم نوره ستاسو خوخه که اخلئ نو ميدان ته شئ کنه نو زه يې په تاسو نه خرڅوم.

تجارانو ورته وويل اول خو موږ دومره وس نلرو چې په دومره قيمت يې واخلو او بل تا ته به هم داسې څوک پيدا نه شي چې په دومره لوړ قيمت يې درڅخه واخلي؟

نو عثمان (رضي الله عنه) ورته وويل ما دغه مال خرڅ کړی دی!

ما دغه د سلو اوښانو بار خوراکي شيان په الله (ج) خرڅ کړی تاسو مهرباني وکړئ ټول يوسئ او په انصاف يې د مديني منورې په خلکو تقسيم کړئ!

نو تجاران خوشحاله شول او ابوبکر صديق (رضي الله عنه) ته يې زيری ورکړ، تا چې ويل لږ صبر او استقامت وکړئ الله (ج) به بندوبست وکړي!

دا دی الله (ج) د عثمان (رضي الله عنه) په مال باندې د مديني منورې خلک له مشکله خلاص کړل.

عبدالله ابن عباس (رضي الله عنه) فرمايي ما خوب وليدلو چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د نور جامې اغوستې، د نور په اس سپور دی، د نور يو څه يې په لاس مبارک کې نيولي او ما ته داسې معلومه شوه چې ډېر په بيړه دی؛ نو ما ورته وويل يا رسول الله (صلی الله عليه وسلم) زما خو ستا د ليدلو ډېر شوق وو ستا خبرې مې ډېرې ياديدلې ستا مخ مبارک ته کتل ما ته ډير خوند راکوي ته چيرته روان يې چې دومره په بيړه يې لږ صبر وکړه چې زه دې په ليدلو موړ شم بيا به لاړ شې.

عبدالله ابن عباس (رضي الله عنه) فرمايي چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وفرمايل، عثمان (رضي الله عنه) صدقه کړې وه او هغه الله (ج) قبوله کړه او الله (ج) ورته يو کور په جنت کې ورکړ او يوه ښايسته جوړه يې ورته په نکاح کړه اوس د هغې واده ته زه غوښتل شوی يم نو زه هلته روان ځکه په بيړه يم.

نوټ: رسول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي چې که چيرته د جنت د حورې يو غاښ دنيا ته راښکاره شي نو لمر به تت شي او که حوره د دنيا په اوو سمندرونو کې لاړې توی کړي نو اوبه به يې د شاتو نه زياتې خوږې شي.

عبدالله ابن عباس (رضي الله عنه) فرمايي چې زه راويښ شوم نو پوی شوم چې هغه صدقه همدغه وه چې الله (ج) د عثمان (رضي الله عنه) نه قبوله کړه.

❋ ❋ ❋ ❋ ❋

د عثمان رضي الله عنه د سیرت مبارک (۱۰) برخه:

د عثمان رضي الله عنه کوهی.

د عثمان (رضي الله عنه) په نوم د بنک اکاونټ.

د عثمان (رضي الله عنه) په نوم پنځه ستورو والا لویه عماره او هوټل.

د عثمان (رضي الله عنه) د کوهي په برکت ټوله دنیا کې نور کوهیان.

د احادیثو په ټولو مستندو کتابونو کې د بئر رومه حدیث په کثرت سره ذکر شوی، بئر رومه ته ولې د رومه کوهی ویل کېږي؟ مختلف روایتونه دي، یو روایت دی رومه عفاري یو صحابي (رضي الله عنه) وو دا د هغه ملکیت وو ځکه د هغه نوم ته یې نسبت کېږي، چې دا د وادي العقیق الاصفر علاقه کې وو، خو ډېرو روایتونو کې ذکر شوي چې دا کوهی د یو یهودي وو، کله چې مهاجرین مدینې منورې ته راغلل او هغوی هلته د زم زم په خوړو اوبو څکلو عادت شول د نورو کوهیانو اوبه مالړینې وې او که د کوم کوهي اوبه که خوږې هم وې یا کوهیان وچ شوي وو یا یې خوندورې اوبه نلرلې، خو یوازې د رومه کوهی وه چې اوبه یې زیاتې خوږې او خوندورې وې او زم زم اوبو ته ورته وو.

د دې کوهي ملکیت چې یهودي سره وو هغه به اوبه زیاتې په لوړ قیمت خرڅولی یو مشک اوبه به یې په یو دینار خرڅولی او که به چا یوه لپه اوبه څکلی هغه به یې هم یا په اوربشو یا قجورو ورکولی؛ نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته انصارو او مهاجرینو د اوبو شکایت وکړ، نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل که چا دغه کوهی واخیستو او خیرات یې کړ نو الله (ج) به ورته جنت کې یوه چینه او باغ ورکړي؛ نو صحابه کرامو (رضي الله عنهم) هر یوه دا کوښښ کولو چې یهودي یې په خرڅولو راضي کړي چې تر ټولو مخکې عثمان (رضي الله عنه) وو.

عثمان (رضي الله عنه) یهودي ته وویل دا کوهی په ما خرڅ کړه او چې څومره روپۍ غواړې درکوم یې یعنې د هغه یهودي د خوښې روپۍ یې ورکولې خو یهودي انکار کولو چې بالکل یې نه خرڅوم بیا عثمان (رضي الله عنه) ورته وویل نیم رانادې خرڅ کړه او قیمت به یې هم ستا د خوښې درکړم.

یهودي په دې خبره راضي شو او فکر یې وکړ چې عثمان (رضي الله عنه) یو په تجارت پوه دی کیدای شي زما تجارت هم د ده له برکته نور هم کامباب شي، نو اخر یهودي په (۱۲۰۰۰) دولس زره دیناره راضي شو او نیم کوهی یې خرڅ کړ، چې یوه ورځ به د عثمان (رضي الله عنه) نوبت وو او یوه ورځ به د یهودي؛ خو کله چې عثمان (رضي الله عنه) نیم کوهی واخیستلو نو هغه خپل نوبت خیرات کړو چې هر چا ته به د اوبو ضرورت وه د عثمان (رضي الله عنه) په نوبت کې به یې اوبه پوره کولی چې کله به د یهودي نوبت شو نو نه به مسلمان ورتلو او نه یهودي.

نو یهودي پوی شو چې زما تجارت ناکام دی او څوک اوبو ته نه راځي نو هغه نیم کوهی یې هم په (۸۰۰۰) اته زره دیناره په عثمان (رضي الله عنه) خرڅ کړ، چې د کوهي قیمت ټول (۲۰۰۰۰) شل زره دیناره شو.

نو عثمان (رضي الله عنه) رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته راغی ورته یې وویل تا چې کومه وعده کړې وه په جنت کې هغه زما لپاره شته؟ نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته وفرمایل بلکې له هغې څو چنده زیاته وعده ده.

د دغې کوهي ژوروالی (37) متره او پلن والی یې (۴) متره دی، عثمان (رضي الله عنه) هغه اوبو ته چې خلکو به مشکونه وربانديې مینځل د قجورو بوټې وکرل، او هغه بیا په زیاتیدو شول.

عثمان (رضي الله عنه) دا کوهی داسې وقف کړو چې تر قیامته به څوک مداخله په کې نه کوي؛ نو همداسې دغه عادت تر اوسه جاري دی او ټولو حکومتونو ورته خاصه توجو کړې چې (37) کال وړاندې د سعودي حکومت پکې باقعده نورې قجورې وکرلې د اوبه خور مشینونه یې وربانديې ولګول او قجورې یې نورې هم زیاتې کړې د اوقافو وزارت هر کال نیمې خرڅولې، نیمې یې په کونډو یتیمانو ویشلی چې د قجورو تعداد یې (۱۵۵۰) ته رسیدلې، نو د عثمان (رضي الله عنه) په نوم یې د بنک اکاونټ جوړ کړاو پاتې روپۍ به یې په کې جمع کولې، دغه روپۍ دومره زیاتې شوې چې حکومت د دې کوهي په اوبو د جوړ شوي باغ په روپیو نورو ملکونو کې د کوهیانو کیندلو موسسې جوړې کړې چې تر اوسه یې په ټوله دنیا کې زرګونه کوهیان مهاجرینو او ځایي خلکو ته کیندلي دي.

له بلې خواه د مدینې منورې اوقافو وزارت اوس وخت کې په همدې روپیو یوه لویه عماره جوړه کړه او هغې کې یې د حاجیانو لپاره رهایشي ځایونه او مهمان خانې جوړې کړې چې دغه هوټل او مهمان خانه د پنځه ستورو والا مشهورو هوټلونو څخه حسابیږي.

چې اوس د هغې کلنۍ امدن (۵۰) میلیونه دیناره جوړیږي، اوقافو دغه روپۍ د عثمان (رضي الله عنه) په نوم د بنک اکاونټ کې جمع کوی او بیا یې د ضرورت په وخت په مختلفو ملکونو کې په کونډو یتیمانو او ضرورتمندو ویشي.

❋ ❋ ❋ ❋ ❋

د عثمان رضي الله د سیرت (۱۱) برخه:

د عثمان (رضي الله عنه) فضایل:

- عثمان رضی الله عنه په جاهلیت کې هم حیاناک وه،
- چې خبرې به یې کولې ډیرې به خوږې وې.
- بتانو ته یې سجده په جهالت کې هم نده کړې.
- زنا او زنا ته بلونکې اعمال یې نه دي کړي.
- کنځل یې په ټول عمر چا ته نه دي کړي.
- شراب یې په ټول عمر کې نه دي څښلي.
- عثمان (رضي الله عنه) به ویل په دغه پورته شیانو باندې الله(ج) په ما ډیره مهرباني کړې ده.
- زه په اسلام راوړلو کې څلورم کس یم.
- بل دا چې جیش العسرة یعنې د تبوک د غزا دریمه برخه مجاهدین ما په خوراک، څښاک، وسله او سورلۍ سمبال کړي وو.
- د قران کریم د جمع کیدو او ترتیب توفیق ماته الله(ج) راکړی.
- له کومې ورځې چې زه مسلمان شوی یم او لاس مې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته په لاس کې اېښی ما خپل ښی لاس خپلې شرمګاه ته نه دی نژدې کړی.
- په ما باندې هېڅ داسې د جمعې ورځ نه ده راغلې چې یو غلام مې نه وي ازاد کړی.
- زما په زړه کې د غلطو کارونو ارزو نده راغلې.
- سندرې مې نه دي ویلي او نه مې اوریدلي.
- دروغ مې نه په جاهلیت کې ویلي او نه وروسته.
- تجارت کې مې دوکه او چل نه دی کړی.
- زنا او فحاشي خبرې مې نه دي کړي.
- عثمان (رضي الله عنه) فرمایي، قریشو د جهالت په وخت کې هم ماسره دومره مینه لرله چې کومه خوشحالي به پیدا شوه نو ښځو به سندرو کې یواځې زما صفتونه کول او زما سخاوت، حیا او بهادري به یې ستایله.
- عثمان (رضي الله عنه) فرمایي الله(ج) ما ته د هجرت کولو درجه په نصیب کړه، چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به فرمایل په انبیاوو کې یواځېنې مهاجر چې د اولاد سره یې هجرت کړی لوط (ع) دی او په صحابه کرامو کې عثمان (رضي الله عنه) دی.
- عثمان (رضي الله عنه) فرمایي چې یوه ورځ بي بي رقیه (رضی الله عنها) ما باندې سر مینځلو او رسول الله (صلی الله علیه وسلم) زموږ کور ته راغی نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) بي بي رقیه (رضي الله عنها) ته وویل، لور جانې د عثمان (رضي الله عنه) ډیر خیال ساته، عثمان (رضي الله عنه) یواځېنې شخص دی چې خویونو کې ماسره مشابهت لري.
- عثمان (رضي الله عنه) فرمایي، زه دغه خبرې زیات خوشحاله کړم چې زما مشابهت په خویونو کې د رسوالله (صلی الله علیه وسلم) په شان دی.

➜ عثمان (رضي الله عنه) فرمايي چې ويره طبيعي شی دی، هر څوک کله کله ويريږي خو چې څومره غزاګانې ما کړي نو د مرګ يا زخمي کيدلو ويره په ما نه ده راغلې.

➜ عثمان (رضي الله عنه) فرمايي، ما دښمن هم له شا له خوا نه دی وهلی، دغه کار ما ته ناځواني ښکاره کيده، چې کله به دښمن ما ته مخامخ شو نو حمله مې پرې کوله.

➜ عثمان (رضي الله عنه) فرمايي، ما کله هم داسې ځای کې بولې نه دي کړي چې خلک مې ووينې.

➜ ابن عباس (رضي الله عنه) فرمايي، عثمان (رضي الله عنه) ته به چې هر څومره خوراکي شيان راغلل او هغه که به هر څه وو، په غريبانو به يې تقسيم کړل چې هغوی يې وخوري او خپله به کور ته لاړو او سرکې سره به يې د اوربشو ډوډۍ خوړله.

➜ عثمان (رضي الله عنه) به مشرانو سره د ملاقات په وخت سترګې مبارکې له شرمه ښکته نيولې وې.

➜ عثمان (رضي الله عنه) ته به چې هر حاجتمند راغی د هغه خبرې به يې په غور او دقت سره اوريدلې او تکبر او لويې نه کوله.

➜ عثمان (رضي الله عنه) به چې په لاره روان وو؛ نو ځمکې ته به يې کتل، د دې په خاطر چې که کومه رنانه مخې ته راشي چې سترګې مې پرې و نه لږيږي اګر که اول کاته ګناه هم نلري.

➜ کله کله به يو څوک مخې ته ورغی او عثمان (رضي الله عنه) به ورباندې نه وو پوی شوی تر څو به چې هغه ورباندې اواز نه وو کړی.

❋ ❋ ❋ ❋ ❋

د عثمان رضی الله عنه د سیرت (۱۲) برخه:

⇐ **د حدیبیې صلحه**

⇐ د صلحې اسباب.

⇐ د صلحې فایدې.

⇐ د صلحې نتایج.

⇐ د صلحې شرطونه.

⇐ د صلحې ګټه چا ته زیاته ورسیده؟

په کال (۶۲۷) م کې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وغوښتل چې عمره وکړي نو مسلمانانو ته یې د تیارئ امر ورکړ، فقط د لارې مصارف، د ذبحې لپاره اوښ یا بل حیوان او توره یا نېزه چې د خپل ځان دفاع پرې وکړي نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره (۱۴۰۰) کسان عمرې ته تیار شول او د مکې مکرمې په طرف روان شول، خو د مکې مشرکینو ته جاسوسانو غلط خبر رسولی وو، چې مسلمانان جنګ ته راروان دي، نو د مکې ټولې لارې او درې یې له جنګیالیو ډکې کړې؛ کله چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ذوالحلیفې مقام ته له خپلو صحابه کرامو ملګرو سره ورسیدو، نو هغه جنګیالیو یې مخه ونیوله، ځکه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د خپلو ملګرو سره بیرته حدیبې مقام ته راستون شو هلته یې عمر (رضي الله عنه) راوغوښتو او ورته یې وویل، چې غواړم ته مکې ته لاړ شې او د مکې مشرکینو ته ووایې چې موږ جنګ ته نه یو راغلي موږ فقط عمرې کولو لپاره راغلي یو او بیرته ځو.

خو؛ عمر (رضي الله عنه) رسول الله صلی الله علیه وسلم ته وویل، یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یو خو زما طبعیت سخت دی هسې نه جنګ را نه وشي بل دا چې زما خاندان کمزوری دی نشي کولای چې ما ته امن راکړي یا مې دفعاع وکړي او کیدای شی مخکې له دې چې زه ستا پیغام هغوی ته ورسوم زه مشکل سره مخ شم او لویه لانجه به درته جوړه کړم،

خو زه درته مناسب شخصیت ښایم چې د هغه لېږلو کې خیر دی د هغه طبعیت ارام دی برداشت لري قوم یې مضبوط دی او په خلکو کې ډیر زیات عزت لري،

نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته وویل، هغه څوک دی نو عمر (رضي الله عنه) ورته وویل هغه عثمان (رضي الله عنه) دی؛ نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) عثمان (رضي الله عنه) راوغوښتو ورته یې وویل، چې ته لاړ شه قریشو ته ووایه موږ جنګ ته نه یو راغلي موږ عمره کوو او بیرته ځو،

عثمان (رضي الله عنه) یې خبره ومنله او روان شو، لکه څنګه چې ذکر شوې وه د عثمان (رضي الله عنه) په زړه کې ډار او ویره بالکل نه وه؛ نو یوازې روان شو کله چې مکې اطرافو ته ورسیدو نو هلته په آسونو سواره جنګیالي تیار موجود وو او ټول ترې چاپیره شول، دغه ځای وادې (ملدح) نومیده.

نو دغه مسلح کسانو کې د عثمان (رضي الله عنه) د تره زوی (ابان بن سعید بن العاص بن امیه) هم موجود وو هغه چې خپل د تره ځوی عثمان (رضي الله عنه) ولیدو ټولو ته یې وویل، خبردار ما خپل تره ځوی ته امن او پناه ورکړه که هر څوک ورته نزدې شو خیر یې نشته؛ نو په دې طریقه عثمان (رضي

الله عنه) مکې مکرمې ته داخل شو هلته يې مشرکين وليدل چې ناست دي نو هغوی ورته وويل څنګه راغلی يې؟

عثمان (رضي الله عنه) ورته وويل موږ عمرې ته راغلي يو اول تاسو ته اسلام وړاندې کوو چې تاسو ته خپل شکستونه خه معلم دي تاسو ضد مکوئ که رسول الله (صلی الله عليه وسلم) کامياب شي او دا دين عزتمند شي تاسو به هم عزتمند شئ،
نو تاسو که عقلمند يې نو ځان له مشکل نه بچ کړئ، دا چې موږ ته اجازه زا کړئ چې عمره ادا کړو، هغوی ورته وويل، اسلام خو موږ نه قبلوو او نه چا ته د عمرې کولو اجازت ورکوو؛ خو که ته طواف يا عمره کوې ويې کړه،
عثمان (رضي الله عنه) ورته وويل په الله (جل جلاله) قسم چې محمد (صلی الله عليه وسلم) طواف او عمره ونکړي زه به يې هېڅکله ونکړم،
له دې وروسته عثمان (رضي الله عنه) خصوصي ملاقاتونه شروع کړل مکه کې داسې خلک وو چې مسلمانان شوي وه خو اظهار يې نشو کولای هغوی ته د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) او نورو خپلوانو خبرونه نه رسيدل هغوی ته عثمان (رضي الله عنه) بيل بيل ورغلو، تسلي او ډاډګيرنه يې ورکړه او ورته يې وويل، لکه څنګه چې موږ حديبې پورې راغلو، همداسې به انشاالله مکې ته هم راشو تاسو فکر مکوئ،
بل خوا هلته رسول الله (صلی الله عليه وسلم) او صحابه کرامو ته يو ځل داسې خبر ورسيدو چې عثمان (رضي الله عنه) طواف او عمره کړې نو صحابه کرامو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ته راجمع شول چې عثمان (رضي الله عنه) عمره کړې او دا يو قسم بې وفايي او ستا مخالفت دی.
نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ورته جواب کې وويل، تاسو بې فکره اوسئ زه چې څومره عثمان (رضي الله عنه) پېژنم نو فکر نه کوم چې زما نه بغير دې هغه عمره کړې وي!
بل خوا عثمان (رضي الله عنه) د ضعيفو مسلمانانو په پوهولو او نورو ته پټ دعوت ورکولو کې وخت تير کړ، بل خوا داسې اوازه خپره شوه چې مشرکينو عثمان (رضي الله عنه) شهيد کړی نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ټولو صحابه کرامو ته د بيعت کولو امر وکړ او له (۱۴۰۰) کسانو ټولو يې بيعت واخيست چې بيرته به نه واپس کيږو سره له دې چې وسلې ورسره کمې وې، فقط يو تن منافق چې (جد ابن قيس) نوميدو بيعت ونکړ.
تر ټولو اول د بيعت لاس رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ابو سنان عبد الله بن وهب الاسدي (رضي الله عنه) ته ورکړ بيا ټول راتلل او بيعت يې کولو چې دې بيعت ته بيعت رضوان وايي.
او رسول الله (صلی الله عليه وسلم) خپل ښی لاس په چپ لاس ووهلو او ويې ويل دا د عثمان (رضي الله عنه) بيعت شو، چې بيا الله (جل جلاله) آياتونه نازل کړل چې الله (جل جلاله) د مهاجرينو او انصارو او ورسره کسانو څخه راضي شو.
له دې وروسته عثمان (رضي الله عنه) هم بيرته رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ته ورسيدو او رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د عثمان (رضي الله عنه) په ژوندي راتللو زيات خوشحاله شو بيا صحابه کرامو عثمان (رضي الله عنه) نه پوښتنه وکړه ايا تا طواف او عمره وکړه؟

نو عثمان (رضي الله عنه) ورته وويل، تاسو په ما بد ګمان کړی زه به څنګه طواف کوم او تاسو او رسول الله (صلى الله عليه وسلم) به ترې حصار شوي یاست!

د قريشو جاسوسانو نه چا قريشو ته خبر ورکړو چې مسلمانانو رسول الله (صلى الله عليه وسلم) سره بيعت وکړ چې يا به مرګ وي او يا به عمره کوو، نو هغوی عروة بن مسعود ثقفي مسلمانانو ته راوليږلو چې احوال يې معلوم کړي کله چې هغه بيرته ستون شو، هغوی ته يې وويل تاسو په دې خلکو بالکل برلاسي کيدای نشئ، ما د فارس او روم بادشاهان ليدلي خو هغوی کې دومره تابعداري نشته څومره تابعداري چې دوی کې ده، کله چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) اودس کوي او به يې صحابه کرام ځمکې ته نه پريږدي او په خپلو مخونو يې مښي.

چې خبرې کوي نو دوی داسې غوږ نيولی وي چې بالکل حرکت نه کوي، څوک په لوړ اواز يې مخکې خبرې نه کوي، نو د مسعود ثقفي خبرو مشرکين وارخطا کړل او د صلحې لپاره يې سهيل بن عمرو راوليږلو.

❋ ❋ ❋ ❋ ❋

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۱۳) برخه:

د رسول الله (صلى الله عليه وسلم) خوب ليدل.

رسول الله (صلى الله عليه وسلم) خوب ليدلی وه چې مکه فتحه شوی وي او نوي عمره کوي نو ځکه يې د عمرې اراده وکړه، او په مدينه منوره کې يې نميله بن عبد الله الليثي (رضي الله عنه) مشر وټاکلو په بل روايت کې عبد الله بن مکتوم (رضي الله عنه) مشر ټاکلی وو، کله چې نبي کريم (صلى الله عليه وسلم) مکې ته راتلو نو لاره کې روان وو نو بشر بن سفيان مخې ته ورغې هغه رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ته وويل، چې خالد بن وليد چې لا مسلمان شوی نه وو درته لاره نيولې (۲۰۰) تنه په اسونو سپاره ځوانان ورسره دي نو رسول الله (صلى الله عليه وسلم) لاره بدله کړه، او حمزه بن عمرو الاسلمي ورته بله لاره کې رهبري وکړه تر څو حديبې ته ورسيدل لکه چې ذکر شول د حبابيشو د قوم مشر چې حلس نوميدو لارې ته راووتو چې کله يې وليدل چې مسلمانانو خپلو اوښانو ته غاړه کې قلادې اچولي (قلادې يوه علامه وه چې معلومه شي چې دا هديې لپاره دي) بيرته مکې ته لاړو هلته يې مشرکينو ته وويل مسلمانان په ډير عزت او احترام راغلي او تاسو بايد ورته اجازت ورکړئ نو مشرکينو ورته وويل ته يو غره وال يا اعرابي سړی يې ته په دې کارونو نه پوهيږې نو هغه پدې پېغور خپه شو قسم يې ورته وکړ چې ټول قوم به راټول وم او تر مرګه به درسره جنګيږم او د مسلمانانو ملګرتيا به کوم، بيا مشرکينو ورته وويل چې پام کوه داسې ونکړې.

بيا چې هغوی ته د مسلمانانو قوت معلوم شو او بيعت الرضوان نه هم خبر شول اول يې عروه بن مسعود ثقفي راوليږلو چې احوال معلوم کړه د هغه خبرې موږ ته ذکر کړئ چې کوم صفات يې د مسلمانانو ذکر کړل نو بيا يې سهيل بن عمرو راوليږلو او هغه ته يې د معاهدې يا صلحې واک ورکړې.

د صلحې د شرایطو متن لیک:

۱- علي (رضي الله عنه) ولیکل، بسم الله الرحمن الرحیم، نو سهیل وویل چې زه خو رحمن نه پېژنم داسې ولیکه چې بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ، نو علي (رضي الله عنه) انکار وکړو، خو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته وویل خیر دی بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ، ولیکه بیا چې دې کلمې ته ورسیدو چې (هذاماقاضی علیه رسول الله (صلی الله علیه وسلم) نو سهیل بیا وویل چې که موږ ستا نبوت منلی بیا صلحې ته کوم ضرورت وو ته ولیکه چې محمد بن عبد الله نو د دې نه بیا علي (رضي الله عنه) انکار وکړ چې ما اوس رسول الله (صلی الله علیه وسلم) لیکلی نه یې ورانوم، نو بیا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خپله تري لرې کړ او هغه ټکی یې وران کړل بیا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته وفرمایل زه د الله (جل جلا له) رسول یم اګر که تاسو دروغجن ګڼلی یم.

معاهدې شرطونه:

◆ که د قریشو نه څوک قریشي مسلمانانو ته ورشي نو مسلمانان به یې بیرته ورته سپاري او که مسلمانانو نه څوک هغوی ته ورشي هغوی به یې بیرته سپارلو ته نه مجبوروي.

◆ هغه قبایل چې دواړو طرفونو کې چاسره هم ملګري شي بل طرف به تجاوز وربانديې نه کوي.

◆ دغه صلحه لس کلونو لپاره ده او دغه لس کلونو کې به جنګ یو طرف هم نکوي.

◆ مسلمانان به دې کال کې بیرته ستنیږي او بل کال ته به عمرې ته راځي.

◆ دغه لیک به د مکې مکرمې په دیوال زړول کېږي تر څو چې ټول یې ووینې.

بیا رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل، پورته شئ خپل څاروي حلال کړئ خو څوک او چت نشول بیا یې وویل پورته شئ حلاله وکړئ بیا څوک پورته نشول بیا یې دریم وار اواز وکړو بیا څوک پورته نه شول نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خپله پورته شو اوښ یې حلال کړو بیا یې نایې راوغوښتو ویښتان یې وخریل.

بیا ټول پورته شول او خپل خپل اوښان یې حلال کړل او د یو بل سرونه یې داسې وخریل چې له ډیر خفګانه نژدې وه چې یو بل ووژني.

دا ځکه چې دغه شرطونه ظاهري ډیر سخت معلومیدل چې که څوک مسلمان شي نو دوی به یې بیرته ورکوي او که څوک له مسلمانانو هغوی ته ورشي نو هغوی به یې نه واپس کوي.

خو د دې صلحې فایدې ډیرې زیاتې وې.

(۱) مسلمانانو ته د مشرکینو له خوا نه اطمنان حاصل شو چې هغوی به حملې نه کوي نو ځکه مسلمانانو ته فرصت پیدا شو چې خپله پاملرنه فارس، روم، مصر او نورو ملکونو ته واوړي نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) هلته وفدونه ولیږل چې زیاتې فایدې او لاسته راوړنې یې درلودې.

(۲) هغه قبایل چې مشرکینو سره یې معاهدې لرلې هغوی ته معلومه شوه چې مسلمانان مخ په کامیابۍ روان دي نو رسول الله صلی الله علیه وسلم سره یې رابطې شروع کړې.

د مکې مشرکینو چې همدا مسلمانان یې له خپلو کورنو رایستلي وو او په هیڅ قوت ورته قایل نه وو نو په دې صلحې باندې خبره بیخي ښکاره شوه چې مسلمانان یو قوت دی.

مسلمانانو ته د غزوه موته لپاره هم ښه فرصت په لاس ورغي چې له دې خوا بيخي مطمئن شول چې قريش پرې حمله نشي کولای.
د بيعت الرضوان بله ګټه دا وه چې د صحابه کرامو ايمانونه هم معلوم شول چې تر مرګه يې بيعت وکړ.
بله فايده يې دا شوه چې الله (جل جلا له) د بيعت الرضوان والاوو څخه راضي شو.
په بخاري شريف کې د جابر ابن عبد الله (رضي الله عنه) نه روايت دی، چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي چې د ځمکې پر سر تر ټولو غوره خلک د بيعت الرضوان والا خلک دي.
په بل روايت کې صحيح مسلم شريف کې د جابر ابن عبد الله (رضي الله عنه) او هغه د حفصې رضی الله عنها نه روايت کړی چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) وفرمايل او ما په خپلو غوږونو ترې اوريدلي چې د بيعت الرضوان صحابه (رضي الله عنهم) به جهنم ته لاړ نه شي.
له دې صلحې دا معلومه شوه چې صلحه به د اصلي دښمن سره کېږي نه د کمزوري دښمن سره، د دښمن کمزورې ډلې ټپلى به په ضمن کې داخلې وي لکه د عربو قبايل چې په دې کې داخل وو.

❁❁❁❁❁

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۱۴) برخه:

مکه مکرمه کې د عثمان (رضي الله عنه) ملاقاتونه

⇐ د ابوجندل (رضي الله عنه) او ابو بصير (رضي الله عنه) تازه کوونکې واقعات.
کله چې عثمان (رضي الله عنه) مکې کې هغه مسلمانانو سره وکتل کوم چې کافرانو قسم قسم عذابونه ورکول خو هغوی هجرت نه شو کولای، هغوی کې يو تن ابوجندل (رضي الله عنه) بن سهيل بن عمرو وو، سهيل بن عمرو هغه کافر مشر وو چې قريشو معاهدې يا صلحې لپاره رالېږلی وه، او ابوجندل (رضي الله عنه) يې ځوی وو کور کې يې په ځنځيرونو تړلی وه کله چې ابوجندل (رضي الله عنه) خبر شو چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) دلته د عمرې په نيت حديبيه کې دی نو له کوره ولچکو او ځولنو سره وتښتېده، او دې ځای کې يې پلار د صلحې ليکل اخري پړاو ته رسيدلي وو فقط ګوتې لګول يا دسخط کول پاتې وو، کله چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ابوجندل وليدو چې په ډېر تکليف يې ځان رارسولی دی او ټول بدن يې له وهلو ټکولو زخمي دی نو ډېر خفه شو؛ ځکه چې د صلحې شرطونه ليکل شوي وو.
سهيل بن عمرو چې کله خپل ځوان ځوی وليدو؛ نو رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ته يې وويل ما ته خپل ځوی بيرته په لاس راکړه، کنه نو زه دغه صلحه نکوم.
رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ورته وفرمايل ګوره تر اوسه په کاغذ مهر او دسخط نه دی شوی، فقط ليکل شوي ته ماته دا خپل ځوی هديه کې راکړه.
تا خپل ځوی ته قسم قسم عذابونه ورکړي، خو هغه اسلام پرې نښود، لاکن سهيل بن عمرو و نه منله او ټينګ شو چې که ماته خپل ځوی و نه سپارې زه بيرته ځم اخر کې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ومنله او ليک يې دسخط کړ.

ابوجندل (رضي الله عنه) رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ته وويل، يا رسول الله تاسو ما په لاس مه ورکوئ تاسو ګورئ چې دوی په ما څومره ظلمونه کړي زما دغه پلار ما په فتنه کې اچوي ما به له اسلامه وګرځوي.

خو رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ورته وفرمايل اې: جندله صبر وکړه، الله (جل جلاله) به تاسو ته لاره جوړه کړي لږ نور هم تکليف تير کړه الله (جل جلاله) به خامخا تا ته لاره جوړه کړي که زه اوس تا دلته حصار کړم زه به وعده خلاف شم او زه وعده خلافي نکوم.

له يوې خوا صلحه وشوه او ابوجندل په ژړا او واويلا خپل پلار ته په لاس ورکړل شو، له بلې خوا صحابه کرام له ډيرې غوصې ناقراره وو له حلالې او سر خريلو وروسته رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ورته د بيرته مدينې منورې ته د تللو امر وکړ.

کله چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) مدينې ته ورسيدو نو اول مسجد ته لاړو لږ وخت نه وو تير شوی، چې ابو بصير بن عتبه بن اسيد (رضي الله عنه) راورسيدو او دغه لوی سفر يې پښې ابله په لوږه تنده تر سره کړی وو، ټول بدن يې زخمي وه کافرانو هر قسم عذابونه ورکړي وو.

رسول الله (صلى الله عليه وسلم) هم ستومانه وو خو د ابوبصير (رضي الله عنه) ورتګ نور هم پرېشانه کړ، لږ وخت نه و تير شوی چې دوه تنه ځوانان مسجد طرف ته په منډه راغلل؛ کله چې يې په ابوبصير سترګې ولږيدې نو چغې يې کړې چې ای محمد (صلى الله عليه وسلم) موږ ته ابوبصير په لاس راکړه وعده خلافي مکوه او د صلحې شرطونه پوره کړه.

رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ابوبصير (رضي الله عنه) ته وفرمايل لاړ شه ورسره موږ دوکه او وعده خلافي نه شو کولای، ابو بصير (رضي الله عنه) ورته وويل يا رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ما مه ورته سپاره ما ته يو څو تکړه ځوانان راکړه زه مکه مکرمه درته فتحه کوم، نورو صحابه کرامو يو بل ته وکتل او ويې ويل قسم دی دغه ځوان ډير بهادر انسان دی که اجازه ورکول شي هر کار کولی شي خو د رسول الله (صلى الله عليه وسلم) د امر منل ضروري وو، ځکه چې په دغسې کارونو او د هغې په حکمتونو بل څوک نه پوهېدل.

ابوبصير (رضي الله عنه) هغه کسانو له خپلو ځانونو سره روان کړ څو منزله وړاندې هغوی دواړو خوراک لپاره کيناستل لږ وخت بعد يو تن سحراګشت يا لويو بولو ته لاړو او يو تن پاتې شو هغه سره ډيره تيره توره وه او هغه يې لاس کې اړوله راړوله، ويل يې چې دغه توره زبردسته توره ده ستا په شان ډيرو باندې ما تجربه کړې چې د اوس او خزرج قبيلو تکړه ځوانان وي او زما ورسره مقابله وي او ترې داسې سرونه غوځوم.

ابو بصير (رضي الله عنه) ورته وويل، چې توره خو دې ما ته هم ډيره زبردسته ښکاري ته راکه چې ويې ګورم، هغه مغزوره ځوان چې په خپل طاقت ډير نازيده، توره يې ورکړه کله چې توره ابوبصير (رضي الله عنه) لاس ته ورغله نو په يو شړق سره يې سر له تنې جدا کړ او هيسته يې ترې وغورزاوه او دې حالت کې هغه بل هم راروان وو هغه چې کله د خپل ملګري سر وليدو چې له تنې جدا دی نو مخ په مدينه منوره يې منډې کړې.

هغه کافر مخکې دی او ابوبصیر (رضي الله عنه) ورپسې دی هغه ځوان په مسجد نبوی (صلی الله علیه وسلم) ورننوتلو او چغې یې وهلې بچ مې کړئ، دې وخت کې ابوبصیر (رضي الله عنه) هم ورپسې ورسیدلو او له مخ مبارک او سترګو یې د غوصې نه اور وریدو، نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته یې وویل، یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) تا خپله وعده پوره کړه زه دی په لاس ورکړم اوس ته مکلف نه یې چې بیرته مې ولیږې او ما ته اوس دغه کافر را کړه چې سر یې له تنې جدا کړم.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ورته وویل دغه کس موږ ته پناه راوړه اګر که دښمن هم دی موږ پناه ورکړې ته یې نشې وژلی او ته باید له دې ځایه لاړ شې ځکه موږ د صلحې تر اخره په خپله وعده ټینګ ولاړ یو.

ابو بصیر (رضي الله عنه) له هغه ځایه ووتو او له ډیر فکر او سوچ وروسته یې د سمندر غاړې ته د تللو فیصله وکړه هغه ځای ډیر لرې وو خو په دې خاطر چې هلته به له لوږې مړ نشي یو شی به ورته پیدا کیږي چې تر هغې وربانديې ژوند تیر کړي چې مسلمانان کامیابیږي.

کله چې ابوبصیر د سمندر غاړې ته ورسیدو نو فکر یې وکړو، چې دغې زبردستې تورې نه باید کار واخلي، نو په هغه لار به اکثره د قریشو قافلې شام ته تللې او بیرته به یې تجارتي مال راوړلو نو ابوبصیر (رضي الله عنه) به هره قافله لوټ کوله کافران به یا وتښتیدل یا به یې مړه کړل او خوراکي شیان یې مکمل په قریشو بند کړل له بلې خوا ابوجندل (رضي الله عنه) خپل پلار سهیل بیا تړلی وو چا ورته وویل چې ابوبصیر (رضي الله عنه) د سمندر غاړې ته لاړ دی او هلته یې د قریشو د قافلو لار نیولې، ابوجندل (رضي الله عنه) بیا هم په کومه طریقه ځان خلاص کړو او د شپې ووتلو تر څو چې یې پلار خبریدو نو هغه ابوبصیر (رضي الله عنه) ته ځان رسولی وو، کله چې یې ابوجندل (رضي الله عنه) ولیدو کلک یې په غیږ کې ونیولو او ډیر زیات خوشحاله شو، چې ملګری یې پیدا شو.

اوس نو دوی دوه تنه زمریان سره یو ځای شول، دواړه هغه بهادر ځوانان وو د ټولې قافلې خلکو ورسره مقابله نه شوه کولای.

دغه خبره د مکې مکرمې نورو ځوانانو ته هم معلومه شوه او نور خلک هم ورسره یو ځای شول تر (۷۰) یا (۸۰) د دې ځوانانو تعداد ورسیدو، له یوې خوا دغه خبره رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته هم معلومه شوه چې ابوبصیر او ابوجندل او نور صحابه کرام اوس په یوه مظبوط قوت بدل شوي، هغوی د مکې خلکو باندې خوراکي توکي بند کړي او د مکې مشرکین په چغو دي نو ډیر زیات خوشحاله شو چې یوې خوا صلحه په خپل ځای پاتې شوه او له بلې خوا مسلمانانو ته قوت پیدا شو.

نو همدې وخت کې د مکې مکرمې مشرکینو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ته لیک راولیږلو چې موږ ته د دغه کسانو ضرورت نشته موږ خو یې برباد کړو څوک یې مړه کړل څوک راوتښتیدل او مال یې را نه واخیستو ته دې خپل مسلمانان دروغواړه که هر څوک تا ته درځي درځي دې خو چې موږ یې له شره خلاص شو.

نو رسول الله (صلی الله علیه وسلم) خپلو ملګرو ابوبصیر او ابوجندل رضی الله عنهم او نورو ته لیک ولیږلو چې راشئ تاسو د صلحې د شرطونو نه مستثنی شوي یاستئ، کله چې هغوی ته دا لیک ور ورسیدو او لیک ابوبصیر (رضي الله عنه) په لاس کې وو او لوستو یې چې مرګ ته یې لبیک وویلو

او وفات شو (وإِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعون پيا جندل (رضي الله عنه) هلته خاورو ته وسپارلو او خپله رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ته راغي چې د مکې مکرمې فتحه کې هم شريک شو نورو ډيرو غزاګانو کې هم شريک شو او اخر کې اردن، لبنان کې شهيد شو، إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعون.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان رضي الله عنه د سيرت مبارک (۱۵) برخه:

د عثمان (رضي الله عنه) سخاوت.

➡ ابن عباس (رضي الله عنه) نه روايت دی چې يوه ورځ عثمان (رضي الله عنه) رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ته دعوت ورکړ، چې ډوډئ ورسره وخوري؛ نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) يې دعوت قبول کړ او ورسره روان شو؛ نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) وړاندې او عثمان (رضي الله عنه) ورپسې وروسته روان شو کله چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) بيرته شا طرف ته راوکتل نو ګوري چې عثمان (رضي الله عنه) يې قدمونه مبارک شماري؛ نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ورته مسکی شو چې قدمونه ځنګه شماري؟ خو عثمان (رضي الله عنه) څه و نه ويل، کله چې رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د عثمان (رضي الله عنه) کورته ورسيدو نو امر يې وکړ چې د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د قدمونو د شمار برابر غلامان ازاد کړئ، نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) د عثمان (رضي الله عنه) په دومره زيات محبت ډير زيات خوشحاله شو.

رسول الله (صلی الله عليه وسلم) فرمايي تر هغې تاسو کامل مومن کيدای نشئ چې تر څو زه درته د ځان، مال، مور او پلار نه زيات محبوب نشم.

➡ جابر ابن عبد الله (رضي الله عنه) فرمايي چې عثمان (رضي الله عنه) ته له بهر نه تجارتي مال کې شهد او نور خوراکي شيان راغلل هغه به يې په خلکو تقسيم کړل او خپله به کورته لاړو او سرکې سره به يې د وربشو ډوډی خوړله.

➡ په يو بل روايت له جابر ابن عبد الله (رضي الله عنه) نه روايت دی، چې يوه ورځ عثمان (رضي الله عنه) د سفر په حالت کې خپله پياده روان وو او غلام يې په اوښ سپور کړی وه نو ما ورته وويل ای اميرالمؤمنينه تا خو غلام په اوښ سپور کړی او تا د اوښ مهار نيولی نو ويې فرمايل، مسلمانان ټول يو شان دي يو په بل بهتري په تقوی کې لري او دا هم زما په شان انسان دی نو چې زه ستومانه کيږم دا هم ستومانه کيږي.

➡ عبد الله ابن عباس فرمايي چې ما د جمعې په ورځ عثمان (رضي الله عنه) وليدو چې مسجد کې پوزي باندې اوده وو بيا راپورته شو اودس يې وکړو او په ممبر يې خطبه وويله او د پوزي نښانونه يې په بدن معلومېدل.

➡ يو بل حديث شريف د ابونعيم نه روايت دی، چې عثمان (رضي الله عنه) سفر نه راغی او چې کله راورسيدو نو رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ورته وفرمايل دا اوښ دې چو کړه يا کينوه، عثمان (رضي الله عنه) اوښ کينولو نو هغې باندې غوړي او شهد بار وو، رسول الله (صلی الله عليه وسلم)

تـرې لـږ وخـوړل او دعـا يـې ورتـه وکـړه نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) ورتـه وفرمايـل چـې مـا دغـه ټـول خيـرات کـړل ځکـه چـې پـه کـوم شـي بانـدې سـتا مبـارک لاس ولګېـږي نـو د هغـې قيمـت څـوک نشـي پـوره کـولای نـو ځکه اوس دا د الله (جل جلا له) په لاره کې تقسيم کړه

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان (رضي الله عنه) سيرت (۱۶) برخه:

← د عثمان (رضي الله عنه) د سخاوت بله بېلګه:

← په عثمان رضي الله عنه د جنت زيری.

← عثمان رضی الله عنه د خپل بدن د صفايي زيات خيال ساتل.

د مـدينې لارو کوڅـو کـې سـوالګر ګرزيـدو خـو لـه غريبـۍ چـا ورسـره کومـک نشـو کـولای نـو چـا ورتـه د عثمـان (رضـي الله عنـه) کـور وښـوده، سـوالګر د عثمـان (رضـي الله عنـه) کـور تـه راغـی کلـه چـې يـې غوښـتل دروازه وټکـوي د کـور لـه دننـه څخـه اواز راغـی، چـې خپلـې بـي بـي تـه وايـی، چـې د ډيـوي پلتـه يـا بـاتی، غټـه يـا ډبلـه ده تيـل زيـات سـوځوي دا پلتـه نـرئ کـړه، نـو سـوالګر حيـران شـو چـې دا خـو دومـره بخيـل سـړی دی چـې د ډيـوې پلتـه هـم نـری کـول غـواړي نـو مـا تـه بـه څـه راکـړي خـو بلـه چـاره نـه وه؛ نـو اخـر يـې لـه سـوچ او فکـر وروسـته دروازه وټکولـه نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) راووتـو سـوالګر بـه ډيـر مشـکلات او ضـرورتونه ورتـه بيـان کـړل نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) چـې کـور کـې دومـره څـه نلـرل نـو لـه لاسـه يـې ونيولـو او ورتـه يـې وويـل راځـه نـو سـوالګر ورسـره روان شـو کلـه چـې د مـدينې منـورې ابـادۍ پـه ختميـدو شـوه سـوالګر ودريـدو ورتـه يـې وويـل تـه مـا چيرتـه بيـايې؟ خلـک خيـرات ورکولـو لپـاره کـور تـه ځـي او تـه مـا اوس د مدينې نه بهر بيايې.

عثمـان (رضـي الله عنـه) ورتـه وويـل مـه ويريـږه سـتا د ضـرورتونو سـامان زمـا کـور کـې نـه وو ځکـه مـې دلتـه راوسـتې، کلـه چـې دواړه د مـدينې منـورې نـه بهـر راووتـل نـو هلتـه د عثمـان (رضـي الله عنـه) د تجـارت قافله رارسيدلې وه نو عثمان (رضي الله عنه) هغه سوالګر ته ووېل واخله دا شيان ټول ستا شول.

سـوالګر حيـران ودريـد او يقيـن يـې نـه راتلـو چـې د ډيـوې پلتـه نـری کولـو والا دې دومـره سـخي وي چـې دومـره شـيان دې ورکـړي؛ نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) تـه يـې ووېـل، تـه مـا پـورې ټـوقې مکـوه کـه کـوم شـی دی له زړه نه منلی وي راېې کړه کنه نو زه په خپله مخه ځم.

عثمـان (رضـي الله عنـه) ورتـه ووېـل، زه ټـوقی نکـوم دا شـيان ټـول سـتا شـول او خپلـو غلامـانو تـه يـې ووېل دا سامان ټول ورکړئ.

کلـه چـې د سـوالګر پـوخ يقيـن وشـو چـې رښـتيا وايـې نـو ورتـه يـې ووېـل زه دغـه ټـول سـامان نـه اخلـم دا زمـا لـه ضـرورتونو زيـات دي زه لـه مجبوريتـه سـوال تـه اړ شـوی يـم؛ نـو ماتـه دومـره څـه راکـړه چـې ضـرورت ورته لرم.

عثمـان (رضـي الله عنـه) لاسـونه پورتـه کـړل دعـا يـې وکـړه چـې يـا الله (جـل جـلا لـه) شـکر دی چـې دغـه سـامان د دې سـوالګر لـه ضـرورته زيـات دی کـه چيرتـه تـرې کـم وی، نـو نا اميـده بـه لاړو وو بيـا يـې سـوالګر

تـه وويـل دا سـامان کـه سـتا لـه ضـروريا تو زيـات وي خـه خبـره ده خـو چـې کـم نـه وي او سـامان يـې ورتـه وسپارلو.
نو سـوالګر تـرې پوښـتنه وکـړه چـې اوس دا راتـه ووايـه چـې تـا خپلـې بـې بـې تـه وويـل چـې د ډيـوې پلتـه نرۍ کـړه او اوس دومـره سـخاوت کـوې، دې کـه څـه راز دی؟ نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) ورتـه وويـل هلتـه ماسـره دا فکـر وو چـې زه اسـراف کوونکـو کـې رانشـم ځکـه چـې الله (جـل جـلا لـه) اسـراف کـوونکی د شـيطانانو ورونـه بللـي او دلتـه خبـره د الله (جـل جـلا لـه) سـره ده دا صـدقه چـې څـومره ډېـره وي ثـواب يـې ډېر وي نو بيا سوالګر ښې ډېرې دعاوې ورته وکړې او له سامان سره ترې رخصت شو.
ابـو موسـى الاشـعري (رضـي الله عنـه) فرمـايې، چـې يـوه ورځ زه او رسـول الله (صـلى الله عليـه وسـلم) يـو باغ ته داخل شو او ما ته يې وويل چې ته دروازه ساته چې څوک بې اجازې رانشي.
د صـحابه کرامـو رسـول الله (صـلى الله عليـه وسـلم) سـره دومـره مينـه وه چـې لـږ وخـت بـه تـرې غايـب شـو نـو ورپسـې کرځيـدل بـه نـو عمـر (رضـي الله عنـه)، ابوبکرصـديق (رضـي الله عنـه) او عثمـان (رضـي الله عنـه) بيـل بيـل ورپسـې راوتلـي وو او پوښـتنې بـه يـې کـولې نـو ابـوبکر صـديق (رضـي الله عنـه) تـه چـا ويلـي وو، رسـول الله (صـلى الله عليـه وسـلم) پـه دغـه طـرف لاړو؛ نـو هغـه بـاغ طرفتـه راغـې دروازه يـې وټکولـه؛ نـو رسـول الله (صـلى الله عليـه وسـلم) مـا تـه وفرمايـل ورشـه دروازه ورتـه خلاصـه کـړه او د جنـت زيـری پـرې وکړه.
نـو مـا چـې دروازه خلاصـه کـړه نـو ابـوبکر صـديق (رضـي الله عنـه) وو، نـو زيـری مـې ورښانـدې وکـړو چـې ډېـر زيـات خوشـحاله شـو بيـا لـږ وروسـته بـل چـا دروازه وټکولـه بيـا رسـول الله (صـلى الله عليـه وسـلم) راتـه وفرمايـل ورشـه دروازه ورتـه خلاصـه کـړه او د جنـت زيـری پـرې وکـړه نـو مـا چـې دروازه خلاصـه کـړه نـو هغـه عمـر (رضـي الله عنـه) وو، نـو زيـری مـې پـرې وکـړو چـې عمـر (رضـي الله عنـه) هـم ډېـر زيـات خوشـحاله شـو بيـا لـږ وروسـته بـل چـا دروازه وټکولـه بيـا رسـول الله (صـلى الله عليـه وسـلم) راتـه وفرمايـل ورشـه دروازه ورتـه خلاصـه کـړه او د جنـت زيـری پـرې وکـړه. نـو مـا چـې دروازه خلاصـه کـړه هغـه عثمـان (رضـي الله عنـه) وو او زيری مې پرې وکړو چې عثمان (رضي الله عنه) هم بيخي زيات خوشحاله شو.
د عثمـان (رضـي الله عنـه) بـې بـې مبـارکې نـه چـې نـوم يـې احـاديثو نـه دی ذکـر کـړی روايـت کړيـدی چـې عثمـان (رضـي الله عنـه) بـه د خپـل بـدن د صـفايې ډېـر خيـال سـاتلو او هـر ورځ بـه يـې غسـل کولـو تـر څـو يـې بدن صاف ستره وي عطر او رانجه به يې زيات خوښول.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۱۷) برخه:

⇐ د ابـو هريره (رضـي الله عنـه) نـه روايـت دی چـې رسـول الله (صـلى الله عليـه وسـلم) وفرمايـل، دا سـې زمانـه بـه راشـي چـې اختلافونـه او فتنـې بـه زيـاتې شـي او زمـا د امـت زيـات خلـک بـه وربانـدې اختـه شـي نـو مـوږ ورتـه وويـل چـې يارسـول الله (صـلى الله عليـه وسـلم) نـو بيـا مـوږ تـه څـه کـول پکـار دي؟ نـو رسـول الله (صـلى الله عليـه وسـلم) عثمـان (رضـي الله عنـه) طـرف تـه اشـاره وکـړه چـې د اميـر او ملګـرو لاره يـې تعقيب کړئ.

⇐ د ام کلثـوم (رضـي الله عنـه) نـه روايـت دی، چـې عثمـان (رضـي الله عنـه) بـه د شـپې تهجـد و تـه پورتـه کيـدو او مـوږ بـه ورتـه ويـل، يـا مـا راپـاڅوه يـا کـوم غـلام چـې د اوداسـه اوبـه درکـوو نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) بـه فرمايـل چـې زمـا زړه نـه غـواړي چـې څـوک لـه خوبـه پـاڅوم بيـا بـه يـې دوه رکعتـه لمـونځ کـې ټـول قران کريم ختم کړ.

بيـا عطـا بـن ربـاح (رضـي الله عنـه) فرمـايي چـې کلـه کلـه بـه عثمـان (رضـي الله عنـه) د ماسـختن لمـونځ امامـت وکـړ، چـې کلـه بـه فـارغ شـو نـو يـو طـرف تـه بـه يـې نفـل شـروع کـړل تـر هغـې چـې ټـول قـران کـريم بـه يـې اخر په وترو کې ختم کړو.

مشـکوة المصـابيح د صـحيحنو روايـت نقـل کـړی چـې عثمـان (رضـي الله عنـه) بـه کلـه د چـا جنـازې تـه حاضـر شـو او بيـا بـه قبـر تـه ورسـره لاړو نـو بيـا بـه د قبـر پـه غـاړه ودريـدو او زيـات بـه يـې وژړل تـر هغـې چـې د وعظ کولو توان به يې نه وو.

نـو صـحابه کرامـو ترينـه پوښـتنه وکـړه چـې يـا اميرالمؤمنين تـه بـل وخـت کـې دومـره نـه ژاړې لکـه د قبـر پـه غاړه دا ولې؟

نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) وفرمايـل، چـې قبـر د اخـرت اولنـی منـزل دی کـه څـوک دې کـې کاميـاب شـو نـو وړانـدې بـه هـم کاميـاب شي او کـه دلتـه پـه سـوال جـواب کـې څـوک ناکـام شـو نـو اخـرت کـې بـه هـم ناکـام وي.

د عثمـان (رضـي الله عنـه) نـه روايـت دی چـې زه پـه مسـجد نبـوي (صـلی الله عليـه وسـلم) پـه بـاب السـلام بانـدې ننـوتم او لـه لمـونځ وروسـته بـه بـاب جبرائيـل (ع) بانـدې وتلـم، يـوه ورځ مـې لـره بيـړه وه نـو بـاب جبرائيـل (ع) بانـدې وتلـم چـې د خلکـو د راننوتلـو لـه وجـې ګڼـه ګوڼـه جـوړه شـوه نـو ګـورم چـې يـو يمنـي ځـوان تـوره پـه لاس کـې نيـولې او چـې زه يـې وليـدم نـو تـوره يـې راتـه پورتـه کـړه چـې ومـې وهـي، مـا يـې لاس ونيوه ما وويل څه کوې نو هغه وويل وژنم دی، نه دې پرېږدم؛ نو ما ورته وويل ولې مې وژنې؟

نو هغه يمني ځوان راته وويل ځکه دی وژنم چې د يمن امير ظلم راباندې کړی!

عثمـان (رضـي الله عنـه) فرمـايي، مـا ورتـه وويـل ظلـم پـه يمـن کـې درباندې شـوی او مـا دلتـه مدينـه کـې وژنـې؟ نـو هغـه يمنـي ځـوان وويـل، هـو. ځکـه چـې هغـه اميـر يـا والـي تـا مقـرر کـړی تـه يـې مسـؤول يـې ولـې داسـې خلـک مقـرروې چـې ظلـم کـوي، عثمـان (رضـي الله عنـه) وايـې مـا ورتـه وويـل خبـره دې صـحيح ده؛ خو تا ما ته کله شکايت کړی او ما ستا شکايت نه دی اوريدلی او تاسره مې عدالت نه وي کړی.

پـه کـار خـو داوه چـې تـا شـکايت کـړی وی کـه سـتا خبـره رښـتيا وي مـا بـه هغـه معـزول يـا لـرې کـړی وای او سـتا انتقـام بـه مـې تـرې اخيسـتی وای، خـو سـتا دغـه حرکـت چـې بـې سـواله او بـې جوابـه مـا وژنـې مناسـب نه دی.

نـو صـحابه کرامـو راتـه وويـل يـا اميرالمـؤمنين دا کـم عقـل دښـمن دی دا همداسـې پرېښـودل نـه دي پکـار؛ نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) فرمـايي چـې مـا بيـا هغـوی تـه وويـل چـې څـوک شـته چـې دغـه ځـوان وپيژنـي او ضـمانت يـې وکـړي چـې بيـا بـه مـدينې تـه نـه داخلېږي نـو يـو خپلـوان يـې راپيـدا شـو او هغـه يـې ضمانت وکړ او ما خوشې کړ.

سره لـه دي چې زه وربانـدې پـوه شـوم چـې دغـه ځـوان درواغ ویـل او فقـط زمـا د وژلـو لپـاره دسـتوري راغلی وه؛ خو الله (جل جلا له) ماته طاقت راکړو چې ویې نیسم خو دغه دښمن ما معاف کړ.

یـو روایـت کـې ذکـر دي•، چـې عثمـان (رضـي الله عنـه) تـه یـوه ښـځه راتلـه او خپـل ضـروریات بـه یـې ورتـه ویـل او عثمـان (رضـي الله عنـه) بـه کومـک ورسره کولـو خـو یـو څـه وخـت نادرکـه شـوه نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) یـې پوښـتنه وکـړه چـې هغـه ښـځه ډیـر وخـت وشـو چـې نـه ده راغلـی نـو چـا ورتـه وویـل چـې د هغـې بچـی پیـدا شـوی او ناروغـه ده نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) ورتـه د بچـي لپـاره جـامې او نـور لبـاس ورولېـږل او (۵۰) دینـاره یـې ورتـه د میاشـتې مقـرر کـړل بیـا چـې د ماشـوم عمـر یـو کـال شـو نـو دغـه روپـۍ یـې (۱۰۰) دیناره کړې.

❋❋❋❋❋

د عثمان رضي الله عنه د سیرت (۱۸) برخه:

د ساحر وژل:

په اخیستو او خرڅولو کې اسانتیاوې.

د مرتد حکم او څوک په مرتدانو کې راځي؟

◆ البدایـه وانهایـه حیـاة عثمـان (رضـي الله عنـه) کـې ذکـر کـړي چـې عثمـان (رضـي الله عنـه) تـه یـو سـړی راغلـو ورتـه یـې وویـل، زمـا یـو دوسـت یـوې ښـځې سره ډیـر پـه مینـه واده کـړی وو یـو بـل بانـدې ډیـر ګـران وو اوس یـې تـر مـنځ شـخړه راغلـې او ځمـا دوسـت خپلـې ښـځې تـه طـلاق ورکـړی اوس وربانـدې پښـیمانه دی او دواړه ژاړي او یـو لـه بلـه جـدا یې نشـي زغمـلای؛ نـو زه غـواړم چـې د خپـل دوسـت دغـه ښـځې سـره نکاح وکړم او بیا یې د دخول یا جماع کولو وروسته طلاقه کړم.

تر څو یې زما دوست بیا په نکاح کړي نو ستا څنګه خوښه ده؟

نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) ورتـه وویـل دغسـې نکـاح پـه اسـلام کـې نشـته او رسـول الله (صـلی الله علیـه وسـلم) ترینـه منـع فرمـایلی ده او فرمـایلي یـې دي، چـې دغسـې نکـاح کـوونکی بانـدې د الله (جـل جـلا لـه) لعنت دی پام کوه چې دغسې یو کار رواج نکړې چې تر قیامته به یې ګناه ستا په غاړه وي.

سـتا دوسـت او د ده پـه شـان نـور خلـک بایـد د طـلاق مسـئله ښـوقی و نـه ګڼـي او لـه داسـې الفاضـو ځـان وساتي چې بیا په ناخبرۍ کې د خپلې حلالې ښځې سره په دایمي زنا لګیا يي.

◆ عبـد الرحمن ابـن زیـد (رضـي الله عنـه) فرمـایي چـې ام المـؤمنین حفصـې رضـي الله عنهـا بانـدې یـوې ښـځې چـې سـاحره وه سـحرکړی وو او ډیـره یـې پـه تکلیـف کـړې وه نـو مـا هغـه ونیولـه او هغـې اقـرار وکـړ چـې زه سـاحره یم؛ نـو مـا ورتـه د سـحر ګناه بیـان کـړه چـې سـحر کفـر دی او سـاحر کـافر دی توبـه تـرې وباسـه او ام المـؤمنین حفصـه (رضـي الله عنـه) لـه سـحره خلاصـه کـړه، خـو هغـې انکـار وکـړو نـو مـا ووژلـه کلـه چـې عثمـان (رضـي الله عنـه) خبـر شـو نـو ډیـر پـه غصـه شـو عبـد الله ابـن عمـر (رضـي الله عنـه) ورتـه وویـل، تـه پـه داسـې یـو چـا بانـدې خفـه یـې چـې رسـول الله (صـلی الله علیـه وسـلم) یـې وژل روا ګڼلـي او یـو حـدیث یـې

• الدایه و النهایه حیاة عثمان.

ورتـه ذکـر کـړو نـو عثمـانن (رضـي الله عنـه) چـوپ شـو او هـیڅ یـې و نـه ویـل، ځکـه چـې تـر دې وختـه دغـه حـدیث ورتـه نـه وو رسـیدلی او بیـا یـې پـه همـدې حـدیث بانـدې د عمـل کولـو فرمـان ولیکلـو چـې کـه سـاحر توبه و نه باسي وژل یې روا دي.

◆ عثمـان (رضـي الله عنـه) فرمـایې چـې مـا لـه یـو تـن نـه ځمکـه واخیسـتله او ځمکـه مـې تـر خپـل تصـرف لانـدې راوسـتله او د ځمکـې د مالـک لـږ څـه روپـۍ پـاتې شـوې وې، مـا انتظـار کولـو چـې هغـه سـړی روپیـو پسـې راشـي خـو هغـه ډیـرې ورځـې رانغـې بیـا یـوه ورځ پـه لاره کـې راسـره مـخ شـو نـو مـا ورتـه وویـل ته خپلو روپیو پسې ولی رانغلې؟

نـو هغـه راتـه وویـل، چـې تـا زمـا سـره غـدر یـا دوکـه کـړې او زه دې غولـولی یـم، عثمـان (رضـي الله عنـه) فرمایې ما ورته وویل، ما خو تا ته ستا د خوښې قیمت درکړی نو څنګه مې دوکه کړې یې؟

نـو هغـه سـړي راتـه وویـل، کلـه چـې مـا تابانـدې ځمکـه خرڅـه کـړه هغـې وخـت کـې زه راضـي وم خـو لـږ وخـت وروسـته ډیـرو خلکـو راتـه وویـل چـې ارزانـه دې خرڅـه کـړې؛ نـو ځکـه زه هـم پښـېمانه یـم نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) ورتـه وویـل، سـره لـه دې چـې ځمکـه زمـا تصـرف کـې راغلـې ده او تـا پـه خپلـه خوښـه رابانـدې خرڅـه کـړې؛ خـو مـا لـه رسـول الله (صـلی الله علیـه وسـلم) نـه اوریـدلي چـې پـه اخیسـتلو او خرڅولـو کـې اسـاني کـوونکی بـه جنـت تـه ځـي نـو سـتا خوښـه ده چـې خپلـې روپـۍ اخلـې یـا ځمکـه او یـا لـوړ قیمـت اخلې؟ نو هغه سړي خپله ځمکه واخیسته او ما ته یې ورکړل شوې روپۍ بیرته راکړې.

◆ د عبـدالله ابـن مسـعود (رضـي الله عنـه) نـه روایـت دي چـې د مسـلیمه کـذاب وخـت کـې بعضـي خلکـو ایمان پریښود نو ما عثمان (رضي الله عنه) ته خبر ورکړو چې زه دغسې خلکو سره څه وکړم؟

نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) راتـه لیـک راولیـږلو چـې دوی تـه اسـلام وړانـدې کـړه کـه بیرتـه یـې اسـلام ومنلـو نـو معـاف یـې کـړه او کـه پـه کفـر ولاړ وو نـو قتـل یـې کـړه ځکـه چـې رسـول الله (صـلی الله علیـه وسـلم) فرمـایلي دي هـر هغـه چـا چـې د کـافر صـف مضبـوط کـړ او پـه دې هـم پوهیـدلو چـې کـافر ظـالم دی یـا یـې د کـافر حمایـت کولـو نـو وژل یـې روادي او مسـلیمه کـذاب تـر ټولـو اشـد کـافر دی؛ نـو، عبـدالله ابـن مسـعود (رضـي الله عنـه) فرمـایې، مـا همداسـې وکـړل څـوک چـې بیرتـه اسـلام تـه راوګرځیـدل هغـو مـې معـاف کـړل او چې څوک په ارتداد او کفر ټینګ پاتې شول ټول مې ووژل••.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان رضي الله عنه د سیرت (۱۹) برخه:

د دین فکر او کرامات.

عثمـان (رضـي الله عنـه) فرمـایې چـې د رسـول الله (صـلی الله علیـه وسـلم) د وفـات نـه وروسـته زه غمجـن او فکرمنـد لاره کـې ناسـت وم، چـې عمـر (رضـي الله عنـه) رابانـدې سـلام اچـولی وو او زه نـه وم پـوه شـوی بیـا عمـر (رضـي الله عنـه) ابـوبکر صـدیق (رضـي الله عنـه) تـه شـکایت وکـړو چـې عثمـان زمـا د سـلام جـواب رانکړ.

•• البدایه والنهایه باب خلیفة عثمان، حیاة حیاةالصحابه جلد 2، اسد الغابه جلد 4.

کله چې زه مسجد ته لاړم نو ابوبکرصدیق (رضي الله عنه) راته وویل، ولې دې د خپل ورور عمر (رضي الله عنه) د سلام جواب نه دی ورکړی، په څه شي ترې خفه یې؟ نو ورته مې وویل، ما نه لیدلی او نه پرې پوهه شوی یم؛ نو ابوبکر (رضي الله عنه) وفرمایل ته صحیح خبره کوې؛ خو زما په فکر ته به په کوم سوچ او فکر کې ډوب وې، نو ما ورته وویل هو په الله (جل جلاله) قسم چې همداسې وه ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) راته وویل هغه څه سوچ او فکر وو چې ته یې دومره پریشانه کړی وې، نو؛ ما ورته وویل، چې د دې امت د نجات او خلاصئ لار په فکر کې وم، نو ابوبکر (رضي الله عنه) راته وویل، چې ما سره هم دا فکر وو خو ما له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) نه پوښتنه وکړه هغه راته وویل چې د امت د نجات لاره په قران او سنت کې ده باید تر ټولو اول همدا راونیسئ؛ نو عثمان (رضي الله عنه) فرمایې زه ور پورته شوم او د ابوبکر (رضي الله عنه) تندی مې ښکل کړ ما ورته وویل، چې ته د دې اهل یې چې ترې پوښتنه وکړې.

◆ ماوردي د عبد الله ابن عمر (رضي الله عنه) نه روایت کړی چې عثمان (رضي الله عنه) د جمعې خطبه ویله او لاس کې یې امسا وه چې د جهجاه په نوم یو تن ورپورته شو او امسا یې ترې واخیسته او ماته یې کړه؛ خو عثمان (رضي الله عنه) هېڅ و نه ویل او نه یې خطبه قطع کړه او نه بل چا د خطبې د اوریدلو په وجه څه وویل، عثمان (رضي الله عنه) یوه ګوته پورته کړه او څه اشاره یې وکړه او بیا یې له خطبې نه وروسته هم څه و نه ویل، بیا لږ وخت بعد موږ ولیدل چې د جهجاه په لاس دانه راختلی بیخي زیاتې چغې او فریاد ترې کوې تر هغې چې له هماغه دانې مړ شو نو ټولو به ویل چې دا د عثمان (رضي الله عنه) د ښیرا او له امله داسې شو.

◆ په یو روایت کې طبقات الکبری لیکلي چې عثمان (رضي الله عنه) یوه ورځ خپل غلام ته وویل ما یوه ورځ ستا غوږ کش کړی وو ته راشه او زما غوږ ونیسه او کش یې کړه نو هغه ورته وویل چې ما بښلی یې نه یې کش کوم خو عثمان (رضي الله عنه) ورسره نه منله تر هغې چې غلام یې مجبور کړ، چې غوږ نه یې ونیسي نو چې کله یې له غوږه ونیولو لږ یې کش کړ زړه یې نه غوښتل چې ډیر یې کش کړي او عثمان (رضي الله عنه) به ورته ویل ښه پوره یې کش کړه چې د قیامت په ورځ در څخه خلاص شم.

◆ تاج البستکي طبقات الکبری کې لیکلي چې یو سړی عثمان (رضي الله عنه) ته راغلو او نور صحابه کرام هم ورسره ناست وو هغه وویل، چې یو سړی به دلته راشي چې هغه په لاره کې یوې زنانه سره بدکاري کړې وي نو عثمان (رضي الله عنه) ورته وفرمایل، چې یو سړی به دلته راشي چې د سترګو به یې د زنا نښې او نښانې معلومېږې؛ نو هغه سړي ورته وویل، ولې له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) نه بعد هم وحې نازله شوه چې تا ته یې په سترګو کې د زنا نښې ښکاري؛ نو عثمان (رضي الله عنه) ورته وفرمایل دا وحې نه ده تجربه او کرامت دی چې الله (جل جلاله) یې چا ته ورنصیب کړې زه زنا کار پېژنم او ما ته یې په سترګو کې نښې نښانې معلومېږې، نو هغه سړی چې په خپل ځان پوی شو نو چوپ شو نور یې کومه خبره ونکړه.

◆ محمد بن عبد الله ابن موسی خفاف فرمایې، چې موږ شام ته لاړو نو موږ یو سړی ولیدو چې پړمخې پروت دی او پښې یې د پنډیو سره او لاسونه یې د اوګو سره پرې شوي دي او په سترګو ړوند

دی او چغـې وهـي هـای د دوزخ اوره هـای د دوزخ اوره هـلاک شـوم تبـاه شـوم بربـاد شـوم جهنمـي شـوم؛ نـو مـوږ تـرې پوښـتنه وکـړه چـې دا ولـی؟ چا درسـره داسـې کـار وکـړ، نـو هغـه وويـل چـې کلـه عثمـان (رضـي الله عنـه) محاصـره شـو او د هغـه کـور تـه خلـک ننوتـل نـو زه هـم پـه هغـې خلکـو کـې وم نـو مـوږ چـې د هغـه کـوټې تـه داخـل شـو؛ نـو د هغـه بـي بـي هلتـه وه هغـه لـه کـوټې راووتلـه او ماتـه مخـې تـه راغلـه مـا هغـه پـه څپيـړه ووهلـه او عثمـان (رضـي الله عنـه) زه وليـدم او هغـه راتـه ښـيراوې وکـړې، چـې د پښـو، لاسـو او سـترګو خـلاص شـي او جهنم دې ځـای شـه نـو زه فـوراً لـه هغـه ځايـه راووتلـم دلتـه شـام تـه راغلـم دلتـه څـوک وه زه پـرې پـوی نـه شـوم راغـی او زمـا لاسـونه يـې پـه اوږو کـې، او پښـې لـه پنـډيو سـره پـرې کـړل او سـترګې يـې را نه و ويستلې اوس فقط د جهنم لاره راته پاتې ده او بس•.

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۲۰) برخه:

د عثمان رضي الله عنه د شهادت اسباب او د جنت زيری.

◆ يـوه ورځ رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) پـه جبـل احـد ولاړ وو چـې دغـه غـر پـه خوځيـدو شـو نـو رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) ورتـه وويـل ودريـږه تـا بانـدې يـو نبـي (صـلی الله عليـه وسـلم)، بـل صـديق او دوه شـهيدان ولاړ دي نـو غـر ودريـدو او رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) سـره ابـوبکر (رضـي الله عنه)، عمر (رضي الله عنه) او عثمان (رضي الله عنه) وو.

◆ د ابوموسـی الاشـعري (رضـي الله عنـه) نـه روايـت دی چـې رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) زمـا سـره پـه يـو بـاغ کـې وه نـو چـا دروازه وټکولـه نـو زسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) راتـه وفرمايـل چـې دروازه ورتـه خلاصـه کـړه او د جنـت او شـهادت زيـری ورکـړه نـو کلـه چـې مـا دروازه خلاصـه کـړه نـو هغـه عثمـان (رضي الله عنه) وو.

◆ د ام المـؤمنين عايشـې صـديقې رضـي الله عنهـا نـه روايـت دی چـې ماتـه رسـول الله (صـلی الله عليـه وسلم) د وفـات نـه لـږ مخکـې وفرمايـل چـې مـا تـه زمـا ملګـری راوغـواړه نـو مـا ورتـه وويـل ابـوبکر صـديق (رضـي الله عنـه) نـو هغـه وويـل نـه، بيـا مـا ورتـه وويـل عمـر (رضـي الله عنـه) هغـه راتـه وويـل نـه بيـا مـا ورتـه وويـل عثمـان (رضـي الله عنـه) نـو هغـه راتـه وويـل هـو نـو مـا اعثمـان (رضـي الله عنـه) راوغوښـتنو کلـه چـې عثمـان (رضـي الله عنـه) راغـی نـو مـا تـه رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) وفرمايـل تـه لـږه وړانـدې لاړه شـه زمـا عثمـان (رضـي الله عنـه) سـره پټـه خبـره ده نـو زه تـرې لـرې کيناسـتم نـو رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) عثمـان (رضـي الله عنـه) تـه غـوږ کـې خبـرې وکـړې چـې د عثمـان (رضـي الله عنـه) شـکل ورسـره تغيـر شـو بيـا يـې رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) تـه لاس ورکـړو لکـه چـې څـوک چـا سـره قـول او وعـده کوي.

بيـا چـې کلـه د عثمـان (رضـي الله عنـه) د خلافـت اخـري وخـت شـو او خـوارجـو ظهـور وکـړو او هغـوی عثمـان (رضـي الله عنـه) کـور کـې محاصـره کـړ نـو هغـې کـې څـه ناپوهـه مسـلمانان هـم وو او عثمـان (رضـي الله عنـه) د هغـوی سـره جنـګ کـول نـه غوښـتل او ويـل يـې چـې مـا تـه رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) د

• شرح اصول عقايد اهل السنه والجماعه للالکايي ج 9 صف 132

صبر کولو امر کړی دی نو موږ ته هغه خبره یاده شوه چې عثمان (رضي الله عنه) رسول الله (صلى الله عليه وسلم) سره لاس باندې عهد او وعده کړې وه.

◆ د عبدالله ابن عمر (رضي الله عنه) نه روايت دی چې کله خوارجو عثمان (رضي الله عنه) خپل کور کې محاصره کړ نو هغوی د منافقينو او بعضې قوم پرستو مسلمانانو په شمول (۲۰۰) تنه وو؛ نو عثمان (رضي الله عنه) ورته په ديوال سر وربښکاره کړ او ورته يې وويل، تاسو ولې زما وژلو پسې راخيستي ده؟ ما له رسول الله (صلى الله عليه وسلم) نه اوريدلي دي چې له درې قسمه خلکو علاوه د هيچا وژل روا نه دي.

اول: محصن زنا کار چې واده يې وي او بيا هم زنا وکړي، نو رجم کېږي يعنې په تيږو به ويشتل کېږي، چې تر څو مړ شي.

دويم: قصاص والا يعنې چې چا په ناحقه قتل کړی وي او ثبوت پرې وشي نو وژل کېږي به.

دريم: مرتد چې د اسلام نه بيرته کفر ته ور وګرځي نو وژل يې روا دي.

نو ای خلکو قسم په الله (جل جلا له) چې ما نه په جهالت کې زنا کړې او نه په اسلام کې، قسم په الله (جل جلا له) چې ما هيڅ کله ناحقه قتل هم نه دی کړی او قسم په الله (جل جلا له) چې زما په زړه کې هم د مرتد کيدلو سوچ او فکر ندی پيدا شوی، بيا عثمان (رضي الله عنه) وفرمايل زه په الله (جل جلا له)، رسول الله (صلى الله عليه وسلم)، ملايکو او اخرت ايمان لرم نو بيا ولې زما مرګ درته اسانه ښکاري؟

ابو امامه (رضي الله عنه) فرمايي، چې کله د عثمان (رضي الله عنه) کور باغيانو خوارجو محاصره کړ خوراک، څښاک او هر څه يې ورباندې بند کړل، نو د عثمان (رضي الله عنه) د کور تر څنګ د بلاط په نوم کورونه وو، هغه طرف د باغيانو او خوارجو نه په امن کې وو؛ نو عثمان (رضي الله عنه) د قضايي حاجت لپاره تللی وه او موږ هلته ناست وو نو موږ ته يې تشريف راوړ او ويې وفرمايل چې باغيان او خوارج ما ته د قتل ګوابنوونه راکوي.

ابو امة فرمايي موږ ورته وويل، تا ته الله (جل جلا له) کافي دی هغه به دی مددګار شي نو بيا عثمان (رضي الله عنه) هماغه خبره تکرار کړه چې غير له ناحقه قاتل، محصن زناکار او مرتد نه د بل مسلمان وژل نه دي روا تر څو چې د کافر صف ته نوي لاړ او هغه يې نوي قوي کړي.

ابو هريره (رضي الله عنه) فرمايي چې کله خوارجو او باغيانو د عثمان (رضي الله عنه) کور محاصره کړو زه عثمان (رضي الله عنه) ته ورغلم او د باغيانو سره د جنګ کولو مشوره مې ترې غوښتله او د دې محاصرې ډيرې ورځې تيرې شوې وې ما فکر وکړ چې عثمان (رضي الله عنه) به ډير وږی او تږی وي؛ خو چې ومې ليده بالکل تازه وو، نو عثمان (رضي الله عنه) راته وفرمايل چې ما ته رسول الله (صلى الله عليه وسلم) خوب کې راغی او راته يې وويل ته به ډير تږی شوی يې؟

نو عثمان (رضي الله عنه) فرمايي ما ورته وويل هو !

نو رسول الله (صلى الله عليه وسلم) راته وويل، که غواړې چې الله (جل جلا له) په دې خوارجو فتحه درکړي هم الله (جل جلا له) به دې امداد وکړي او که غواړې موږ سره جنت کې روژه ماته کړې نو هم

ستا خوښه ده نو عثمان (رضي الله عنه) فرمايي چې ما ورته وويل، چې يا رسول الله (صلى الله عليه وسلم) غواړم جنت كې له تاسې سره روژه ماته كړم.
نو ابوهريره (رضي الله عنه) فرمايي، چې عثمان (رضي الله عنه) د خپلې كوټې بام ته اشاره وكړه چې له دې بام نه يوه بوقه چې اوبه پكې وې راښكته شوه او ما ته يې اواز وكړو چې اوبه وڅښه او ما له هغې بوقې اوبه وڅښلې قسم دى چې تر اوسه زما په سينه كې د هغې اوبو يخوالى او خوږوالى په خوله كې محسوسوم.
د عثمان (رضي الله عنه) به ضد دغه بغاوت يو يهودي چې عبد الله بن سبا نوميده شروع كړى وه كله چې عثمان (رضي الله عنه) خليفه شو؛ نو له اولې ورځې دغه يهودي دغه خبرې كولې چې د خلافت حق د علي (رضي الله عنه) دى او علي (رضي الله عنه) د رسول الله (صلى الله عليه وسلم) زوم او د تره ځوى دى نو چې كله علي (رضي الله عنه) خبر شو هغه ترې شام ته وتښتيدو او (۲) تنه خوارج علي (رضي الله عنه) قتل كړل دغه يهودي عبد الله ابن سبا شام كې بعضې كمزوري مسلمانان د قوم پرستۍ په شعار وغولول او څه اندازه خوارج او منافقين هم ورسره شول اخر يې دغه شورش او بغاوت ته عملي بڼه وركړه او مدينې منورې ته راغلل.
د خوارجو اول هدف دادى چې لمړى هغه مسلمانان له منځه وړي چې په اسلام مضبوط او ټينګ ولاړ وي، د خوارجو شعارونه تل غولوونكي او تير ايستونكي وي چې بې علمه او كمزوري مسلمانان وربانديې ډير ژر غوليږي همدا وجه وه چې، دغه عبد الله ابن سبا يهودي د مكې د فتحې په ورځ عثمان (رضي الله عنه) ته راغلى وو او قسمونه يې ورته خوړلي وو، چې زه مسلمان شوى يم او كله چې رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ته پس له نيولو راوستل شوى وه؛ نو عثمان (رضي الله عنه) رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ته ويلي وو، چې ما ته يې قسمونه خوړلي چې زه مسلمان يم او عثمان (رضي الله عنه) يې ضمانت هم كړى وه.
خوارج نه يوائې چې دروغجن دي بلكې احسان فراموشه هم دي بيا همدې يهودي، نور خوارج تيار كړل چې د عثمان (رضي الله عنه) د خلافت موضوع مشكوكه كړي او په ضد يې قيام وكړي[•].

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان رضي الله عنه د سيرت (۲۱) برخه:

عبدالله ابن سبا څوک وو؟

د عبد الله ابن سبا غلطې كارنامې.
د مسلمانانو تر منځ خپل منځي جګړې.
◆ په صحابه كرامو د كفر او ارتداد تاپه لګول خصوصاً په ابوبكر (رضي الله عنه)، عمر (رضي الله عنه)، عثمان (رضي الله عنه) او ام المؤمنين عايشه رضى الله عنها صديقه باندې او په بي بي عايشه (رضي الله عنه) باندې د زنا تهمت سره له دې چې قران كې يې د صفايې آياتونه نازل شوي دي.

[•] كنزالعمال جلد 1 صفحه 78، مسند امام احمد جلد 4، البدايه والنهايه جلد 7 صفحه 181، اخرج ابن سعد جلد 3 صفحه 46 عن ابى سهله بمعناه اطول من هذا وعند عبد الرزاق والحسن بن سفيان

- د مسلمانانو تر منځ د کنځلو او بدو ردو ویلو رواج همدې خبیثو شروع کړی دی.
- د لعنت ویلو رواج ابن سبا شروع کړی.
- د شیعه مذهب بنسټګر همدا یهودي دی.
- علي (رضي الله عنه) ته د ربوبیت صفات همده ورکړي او رواج کړي دي.
- د احترام او عزت په نوم د یو مسلمان بل مسلمان ته سجده همدې لعین رواج کړې ده.
- د مسلمانانو د یو بل په وژلو باندې د جنت ګټلو دروغجن شعار همدې لعین رواج کړي دي.

عبد الله ابن سبا له اصله یمني وو چې په ابن الاسود مشهور وو او یهودي وو ډیر چالاک او فصیحې ژبې والا وو؛ نو ځکه یهودیانو د مسلمانانو تر منځ د نفاق اچولو لپاره غوره کړ، بعضې اسلامي زده کړې یې ورزده کړې او مدینې منورې ته یې د خپلو موخو او اهدافو د ترلاسه کولو لپاره راولېږلو او ظاهراً یې د اسلام راوړلو اعلان وکړ، د مسلمانانو تر منځ به یې هر وخت د نفاق خبرې خپرولې زیاته موقع هغه وخت په لاس ورغله چې د صحابه کرامو (رضي الله عنه) د اهل حل والعقد شورى د علي (رضي الله عنه) په خوخه عثمان (رضي الله عنه) خلیفه و ټاکل شو؛ نو دغه یهودي به خلکو ته ویل چې د خلافت حق د علي (رضي الله عنه) وو؛ خو عثمان (رضي الله عنه) ترینه په زور ځان خلیفه کړ.

دغه یهودي به علي (رضي الله عنه) ته د الوهیت صفتونه ورکول، ده به ویل د علي (رضي الله عنه) چې خوښه نه وي نو نعوذبالله، الله (جل جلاله) هېڅ نه شي کولای د قرانکریم د لسو سپارو پټولو الزام یې په رسول الله (صلی الله علیه وسلم) باندې ولګولو.

علي (رضي الله عنه) ته به یې علم غیب ثابتول او علي (رضي الله عنه) په باره کې داسې خبرې کولې چې سراسر درواغ دي، دې یهودي به ویل نبوت لپاره علي (رضي الله عنه) غوره شوی وو؛ خو چې کله جبرایل (ع) راغی نو د علي (رضي الله عنه) په بستره محمد (صلی الله علیه وسلم) پروت وو نو په غلطۍ کې یې وحي نازله کړه.

دغه یهودي عبد الله ابن سبا اول حجاز کې همداسې د علي (رضي الله عنه) د الوهیت خبرې خپرې کړې او د قبایلو نوي مسلمان شوي خلک یې ځان سره ملګري کړل بیا یې د قریشو کمزوري مسلمانان چې لا له اسلامه پوره خبر نه وو د قومیت په اور کې سره راجمع کړل.

کله چې علي (رضي الله عنه) خبر شو نو د نیولو حکم یې وکړو؛ خو دغه چالاکه تري کوفې ته وتښتیدو او نور ملګري یې هم پټ شول فقط (6) شپږ تنه علي (رضي الله عنه) ته په لاس ورغلل له هغوی نه علي (رضي الله عنه) پوښتنه وکړه چې تاسې زما په باره کې څه عقیده لرئ، هغوی هماغه د الوهیت یعنې ربوبیت صفات بیان کړل نو علي (رضي الله عنه) هغوی اور ته واچول علي (رضي الله عنه) څه وخت بعد کوفې ته لاړو.

الجحفي (رضي الله عنه) فرمایي، چې زه خبر شوم چې علي (رضي الله عنه) دلته راغلی نو زه ورغلم او د جمعې ورځ وه؛ نو ما تري واوریدل چې ویې فرمایل، چې له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) نه بعد بهتر خلک ابوبکر (رضي الله عنه) او عمر (رضي الله عنه) دي له خطبې وروسته ما تري پوښتنه وکړه چې ابن الاسود خو وایي چې ته په دواړو خلیفګانو لعنت وایې؛ نو، علي (رضي الله عنه) وفرمایل نعوذ بالله زه د ابن الاسود خبیث د خبرو نه پناه غواړم بیا یې وفرمایل چې ما ته یې حاضر

کړئ، خو عبد الله ابن سبا له هغې ځايه بصرې ته تښتيدلی وه کله چې هلته ورپسې ورغې، بيا يې بصره کې پټ دعوت چلولو چې لږ ملګري يې پيدا کړل نو هغوی يې هلته پرېښودل بيرته يمن نه لاړو، هلته يې څه موده دغه زهرجنه عقيده خپره کړه او له هغې ځايه شام ته لاړو، شام کې امير معاويه (رضي الله عنه) حاکم وو هغه چې ورباندې خبر شو د نيولو حکم يې وکړو خو ابن سبا له هغه ځايه په تېښته کامياب شو او مصر ته لاړو مصر د ده د عقيدې خپرولو لپاره مناسب ځای وو ځکه چې هلته د يهودو بيخ او بنياد مضبوط وو، هلته يې ډير دعوت وچلولو چې له هغې ځايه يې يو لښکر د عثمان (رضي الله عنه) د وژلو لپاره جوړ کړ، تر هغې چې لاره کې نور قبايل هم ورسره ملګري شول چې مدينې منورې ته راورسيدل نو تول (۲۰۰۰) جنګيالي ورسره ملګري شول او مدينه منوره کې يې عثمان (رضي الله عنه) په کور کې (۴۰) ورځې کلابند کړی وه•.

✵✵✵✵

د عثمان رضي الله عنه د سيرت مبارک (۲۲) برخه:

د عثمان (رضي الله عنه) خوارجو باغيانو او دوکه شويو مسلمانانو ته خبرداري.

د ابوليلی کندی (رضي الله عنه) نه روايت دی چې زه عثمان (رضي الله عنه) ته د خوارجو سره دمقابلې کولو د اجازت غوښتلو لپاره ورغلم نو زه هلته وم چې عثمان (رضي الله عنه) هغوی ته د کړکۍ نه سر ورښکاره کړ او ورته يې وويل، ای خلکو ما مه وژنئ زما قتل تاسو ته نه دی روا قسم په الله (جل جلاله) که زه تاسو ووژلم او بيا د يو بل د وژلو رواج مو جوړ کړ؛ نو له دې وروسته به کله هم په اتفاق نه شئ او نه به يو ځای لمونځ وکړئ او نه به بيا تاسو ته دغسې فتحې نصيب شي او نه به يو اتفاق او اتحاد جهاد وکړئ، بيا يې د دواړو لاسو ګوتې يو بل کې ننباسلې او ويې ويل، تاسو به دغسې د يو بل سره په خپلو منځو کې په جنګ اخته شئ او دښمن به مو ارام ژوند تيروي، تاسو د دنياوي ګټو لپاره يو مسلمان مه وژنئ بيا يې د سورت هود دا ايات تلاوت کړ.

بسم الله الرحمن الرحيم، يَاقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِي.الخ

ترجمه: ای قومه زما ضد او عداوت دې تاسو ته د دې نشي چې تاسو باندې داسې مصيبتونه نازل شي لکه د نوح قوم، د هود قوم او صالح قوم. او د لوط د قوم خبر هم لرې نه دی تاسې تول ترې خبر یاست، بيا يې عبد الله بن سلام (رضي الله عنه) ته څوک ولېږلو چې ستا څه خيال دی ما ته څه کول پکار دی، ځکه چې هغه د تورات عالم وو او تورات کې داسې تولې خبرې ليکلې وې نو هغه ورته جواب راولېږلو چې صبر وکړه جنګ کول اختيار نکړې که دوی تا شهيد کړي نو د قيامت په ورځ به تاسره دليل وي او دوی به الله (جل جلا له) راونيسي.

د مغيره ابن شعبه (رضي الله عنه) نه روايت دی چې زه عثمان (رضي الله عنه) ته ورغلم ما ورته وويل، چې زه تا ته درې خبرې مخې ته کوم، ته بايد ورباندې عمل وکړې.

اول: ته بايد په هغه دروازه ووځې چې کومه باندې باغيان نشته او ځان مکې مکرمې ته ورسوې دوی به هلته تا هيڅکله و نه وژني او حرم شريف د حرمت خيال به وکړي.

• البداية والنهاية باب عثمان، الاستيعاب 4ج باب خلفاءالراشدين:

دوهـــم: تـه بايـد شـام تـه لاړ شـې هلتـه امير معاويـه (رضـي الله عنـه) دى هغـه سـتا د تـره ځـوى دى او تـا حـاكم مقرر كړى دى او هغه ښه مضبوط دى هغه به تا په امن كړي.

دريـــم: تـه زمـونږ امـام او خليفـه يـې تاسـره اكثـر مسـلمانان او تكـړه صـحابه كـرام دي لكـه زبيـر بـن عـوام (رضـي الله عنـه)، حسـن ابـن علـي (رضـي الله عنـه)، عبـد الله ابـن عمـر (رضـي الله عنـه) او نـور (۷۰۰) تنـه اوس تاسـره دلتـه موجـود دي؛ نـو تـه مـونږ تـه د جنـګ كولـو حكـم وكـړه الله (جـل جـلا لـه) د حـق ملګـرى دى او حـق بـه بريـالى شـي او دوى خـوارج بـه لـه مـدينې وباسـو او تـه بـه پـه امـن كـې شـې، پـه الله (جـل جـلا لـه) قسـم چـې تـا تـه د دوى سـره جنـګ كـول روا دي نـو مغيـره بـن شـعبة (رضـي الله عنـه) فرمـايې، چـې عثمـان (رضي الله عنه) راته دا سې جواب راكړ.

تـه چـې وايـې، مكـې معظمـې تـه لاړ شـه نـو مـا لـه رسـول الله (صـلى الله عليـه وسـلم) نـه اوريـدلي چـې هـر چـا مكـه مكرمـه كـې وينـې تـوى كـړې او يـا يـې سـبب شـو نـو د قيامـت پـه ورځ بـه د ټـولې دنيـا د قتلونـو نيمـايې عـذاب وربانـدې وي او زه نـه غـواړم چـې د داسـې فتنـې سـبب شـم، ځكـه دغـه باغيـان او خـوارج او د ابـن سبا يهودي پيروان هېڅ دين نلري دوى د نفس او خواهش تابعدار دي.

او دوهـم دا چـې زه شـام تـه امير معاويـه تـه ورشـم نـو دا خبـره صـحيح ده چـې زه بـه هلتـه پـه امـن شـم خـو خـوارج بـه هلتـه ضـرور راځـي او خپـل منځـي جګـړې بـه شـروع كېـږي او زمـا پـه سـبب بـه د مسـلمانانو بېځايـه وينـې تـوى شـي او ګنـاه بـه بيـا هـم زمـا پـه غـاړه وي بلـه دا چـې زه دا نـه خوښـوم چـې د خپـل حبيـب رسـول (صـلى الله عليـه وسـلم) نـه او د هجـرت د مقـام نـه لـرې و اوسـيږم، زه مـرګ خوښـوم خـو د خپـل حبيـب (صلى الله عليه وسلم) نه لرې نه.

دريـم دا چـې زه تاسـو تـه د جنـګ كولـو امـر دركـړم نـو دې يهـودو او خوارجـو سـره هغـه كسـان ملګـري دي چـې كليمـه وايـي؛ خـو غوليـدلي دي زمـا د مرتـد كيـدلو دروغجـن شـعار ورتـه ويـل شـوي دي د اهـل بيتـو د دروغجنـې مينـې خبـرو دوكـه كـړي ماتـه دغـه خلكـو كې مسـلمان او كـافر نـه معلـوميږي نـو ځكـه زه نشـم كولاى چې د دوى په سبب يوه كليمه ويونكى مړ كړم.

د ابـو هريـره (رضـي الله عنـه) نـه روايـت دى چـې زه د عثمـان (رضـي الله عنـه) د محاصـرې پـه وخـت كـې عثمـان (رضـي الله عنـه) تـه ورغلـم مـا ورتـه وويـل، باغيـان او خـوارج سـتا دروازه كـې ولاړ دي پـه الله (جـل جـلا لـه) قسـم چـې دوى سـره جنـګ كـول روا دي تـه مـونږ تـه امـر وكـړه چـې ورسـره وجنګيـږو؛ نـو عثمـان (رضـي الله عنـه) راتـه وويـل ايـا تـه غـواړې چـې مـا د خپـل منځـي جګـړو لپـاره سـبب وګرځـوې، قسـم پـه الله (جـل جـلا لـه) چـې مـا د رسـول الله (صـلى الله عليـه وسـلم) نـه اوريـدلي، چـې ويـې فرمايـل ځـوک چـې د خپـل منځي جګړو سبب شو د قيامت په ورځ به د ټولو وژل شوو ګناه كې شريک وي.

ابـو هريره (رضـي الله عنـه) فرمـايي چـې د عثمـان (رضـي الله عنـه) د دې خبـرو وروسـته زه كـور تـه لاړم قـرار كور كې كيناستم بيا مې د هيچا ملګرتيا ونكړه[○].

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

[○] البداية والنهاية جلد 7 صفحه 210، حكاية الصحابة فصل خلفاء الراشدين ج اول.

د عثمان رضي الله عنه د سیرت مبارک (۲۳) برخه:

د محاصرې جاري والی او د صحابه کرامو رضي الله عنهم رایې.

🡸 د عبدالله ابن زبیر (رضي الله عنه) نه روایت دی چې زه د عثمان (رضي الله عنه) سره د ده په کور کې وم نو ما عثمان (رضي الله عنه) ته وویل، چې تا سره دلته خه تکړه ځوانان شته چې که د خوارجو او ناپوهانو مقابلې ته ووځي نو الله (جل جلاله) به یې ضرور کامیابي ځکه چې ته په حقه یې ته مونږ ته اجازه وکړه چې جنګ ورسره وکړو نو عثمان (رضي الله عنه) راته وفرمایل زه تا ته په الله (جل جلاله) قسم درکوم چې داسې ونکړې او ما د خپل منځي جګړو سبب و نه ګرځوې زه نه غواړم چې یو داسې طریقه رامنځته کړم چې په هغې کې د کوم مسلمان وینه توی شي.

🡸 بل روایت کې دي چې عبدالله بن زبیر (رضي الله عنه) ورته وفرمایل امیر المؤمنینه قسم دی چې تا ته اوس د دې باغیانو وژل روا دي نو عثمان (رضي الله عنه) وویل نه نه داسې نکوم دوی سره دوکه شوی او کمزوري مسلمانان دي زه هغه نشم پیژندلای نو ولی یې وینه توی کړم.

🡸 د عبدالله ابن عامر (رضي الله عنه) نه روایت دی، چې ما له عثمان (رضي الله عنه) وا وریدل چې ویې فرمایل زما په نزد غوره هغه ښوک دی چې خپله توره د خپل منځي جګړو نه راحصاره کړي او ښوک و نه وژني.

🡸 ابن سیرین (رح) فرمایي چې زید ابن ثابت (رضي الله عنه) عثمان رضی الله عنه ته راغی او ورته یې وفرمایل چې د انصارو صحابه کرامو رضی الله عنهم د ځوانانو یو ټولي دروازه کې ولاړ دي که ته اجازه ورکړې نو ستا په دفاع کې به وجنګېږي او دغه خبره یې څو واره تکرار کړه او ورته یې وویل، تا سره دلته هم عبدالله ابن عمر (رضي الله عنه)، عبدالله بن زبیر (رضي الله عنه) او حسن بن علي (رضي الله عنه) شته او (700) کسان لری امر وکړه چې خوارجو او باغیانو سره وجنګېږي؛ خو عثمان (رضي الله عنه) ورته وویل، نه زه دا کار نشم کولای زه د مسلمانانو وژنه نشم کولای.

🡸 عبدالله بن ساعده (رضي الله عنه) نه روایت دی سعید ابن عاص رضی الله عنه عثمان رضی الله عنه ته راغی چې دغه باغیان دروازه کې موجود دي مونږ په تیرو ولي، نېزې راته پرقوي، ډېر صحابه یې زخمیان کړل او ته اجازه نه ورکوې چې ورسره وجنګېږي، نو عثمان (رضي الله عنه) ورته وویل زه پوهېږم که جنګ شروع کړم، الله (جل جلاله) به ما ته فتحه راکړي؛ خو زه نه غواړم مسلمانان خپل منځي جګړو کې ښکیل شي.

کله چې سعید ابن عاص (رضي الله عنه) دغه خبره واوریدله نو ویې ویل قسم په الله (جل جلاله) چې بیا زه لتا نه مشوره و نه غواړم بهر ووتو او په خوارجو یې حمله وکړه ډیر یې مړه کړل اخر یې سر په تورو ولړیدو او شهید شو.

🡸 عمر ابن سعد (رضي الله عنه) د خپل پلار نه روایت کوو چې زما ورور عامر ابن سعد (رضي الله عنه) ورته راغی او ورته یې وویل، پلار جانه خلک جنګ ته تیار دي عثمان (رضي الله عنه) محاصره دی او ته قرار کور کې ناست یې، ته زمونږ په شان توره وهوونکي ځامن لرې او خپله هم یو تکړه پهلوان یې ولې نه وځې؟

نو سعد (رضي الله عنه) وویل، بچیه زه لتا نه ښه پوهېږم ایا ته غواړې چې ما خپل منځي جګړې ته ورداخل کړې زه پوهېږم چې د خوارجو او یهودو وژل روا دي؛ خو ناپوهه مسلمان قوم پرستان هم ورسره دي زه به مسلمان له کافره څنګه جلا کوم بیا یې ورته وفرمایل، زویه قسم په الله (جل جلاله) زه به تر هغې و نه جنګېږم چې تر څو مې داسې توره لاس ته نه وي راغلې چې دوه سترګې ولري، ژبه ولري او دوه شونډې ولري، چې زه یې په کافر، یهودي او یا خوارج پورته کړم نو ویې پېژني او راته ووایې وهه یې کافر دی، یهودي دی او خوارج دی او زه شرق تړې تیر کړم او سر ترې غوڅ کړم او توره کار پرې وکړي او که په مسلمان یې پورته کړم نو توره یې وپیژني چې مسلمان دی او راته ووایې مه یې وهه چې مړ یې نکړې مسلمان دی، بیا سعد وفرمایل چې ما له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) نه اوریدلي چې دغسې د فتنې په وخت هغه څوک بهتر دی چې کور کې کیني او شخصي او خپل منځي جګړې ونکړي.[١]

✵ ✵ ✵ ✵ ✵

د عثمان رضي الله عنه د سیرت (۲۴) برخه:

عثمان (رضي الله عنه) ولې له خلافته استعفا نه ورکوله؟

د عثمان (رضي الله عنه) فضیلت.

د عثمان (رضي الله عنه) شهادت.

- د طلحه بن عبید الله (رضي الله عنه) نه روایت دی چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) وفرمایل، د هر چا یو نژدې ملګری وي، زما د جنت ملګری عثمان (رضي الله عنه) دی.
- د حسنینو (رضی الله عنهم) او عبد الله بن زبیر (رضي الله عنه) نه روایت دی چې مونږ د عثمان (رضي الله عنه) سره د ده په کور کې وو؛ نو چې کله اخري ورځې شوې مونږ ورته وویل چې اجازت راکړه چې مونږ د خوارجو سره وجنګیږو نو عثمان (رضي الله عنه) راته وفرمایل که تاسو نه خفه کېږئ خپلو کورو ته لاړ شئ بیا یې دروازه راته خلاصه کړه او مونږ خپلو کورونو ته لاړو.
- حسن (رضي الله عنه) فرمایې، چې ما خپل والد علي (رضي الله عنه) ته وویل، چې عثمان (رضي الله عنه) محاصره دی او ته قرار ناست یې نو هغه راته وویل، چې زه پوهېږم عثمان (رضي الله عنه) جنګ او وینه تویول نه غواړي نو ځکه کور کې ناست یم.

د عثمان (رضي الله عنه) نه چې کومو خلکو د خلافت پرېښودو غوښتنه کوله اکثره خوارج او یهود وو او ډیر لږ ناپوهه قوم پرست مسلمانان ورسره وو کوم جلیل القدر صحابي ترې غوښتنه نوه کړې، بل دا چې عایشه (رضي الله عنه) فرمایې چې ما عثمان (رضي الله عنه) ته وویل ته دغه خوارجو سره جنګ ولی نه کوې؟ نو هغه راته وویل چې ستا په کور کې چې ما سره رسول الله (صلی الله علیه وسلم) پټې خبرې وکړې او بیا یې عهد او قول را څخه واخیست نو هغه همدا خبرې وې ما ته رسول الله

---

[١] اخرج البدایه والنهایة، جلد 7 صفحه 282، واخرج ابو نعیم فی الحلیة جلد 1 صفحه 94، وایضاً راوه طبراني مثل ذلک، والهیثمی جلد 7 صفحه 299، وعن ابن سیرین مثله.

(صلی الله علیه وسلم) وفرمایل چې تا ته به خلک یو کمیس درواغوندي پام کوه چې بېرته یې تر مرګه لرې نکړې، نو هغه کمیس همدا خلافت دی.

بل دا چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ما ته د صبر کولو ویلي وو او د خوارجو سره په دې خاطر د جنګ نه منع کړی یم چې ناپوهه مسلمانان ورسره ملګري دي نو ما ته د داسې خلکو وژل ناروا دي چې کلمه وايي ځکه چې د جنګ په وخت خوارج او مسلمان پېژندل مشکل دي.

☚ د ذالحجې مبارکه میاشت وه او زیاتره صحابه کرام حج ته لاړل، هغوی فکر کاوه چې د عثمان (رضي الله عنه) محاصره به نوره هم اوږده شي؛ نو ځکه حج ته لاړل دلته مدینه منوره کې عبد الله ابن سبا د ملګرو سره د عثمان (رضي الله عنه) د کور دروازه وسوځوله او د سهار د لمونځ نه بعد عثمان (رضي الله عنه) د قران کریم تلاوت کولو چې یهودي خوارج د عثمان (رضي الله عنه) کور ته ددننه شول او په عثمان (رضي الله عنه) اول ګزار ابن سبا یهودي وکړو چې وینه مبارکه یې د قران کریم په دې آیات مبارک ور تویه شوه،

{فَسَيَكْفِيْكَهُمُ اللهُ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْم}

ترجمه: زر دی چې چې الله به ستا لپاره کافي شي د دوی نه او الله اوریدونکی او پوهه دی.

یهودي خوارجو عثمان (رضي الله عنه) شهید کړ او نورو مسلمانانو ته یې د فتنې دروازه خلاصه کړه د شیعه ګانو د عقیدې موسس عبداله ابن سبا د عثمان (رضي الله عنه) په شهید کولو د یوې داسې عقیدې دروازه پرانیسته چې تر قیامته به مسلمانانو ته د دوی اضرار له یهودو او نصاراوو زیات وي، څومره مشکلات چې شیعه ګانو د اسلام په تاریخ اهل بیتو ته پیدا کړي هیڅ له دې زیاته بېلګه یې بله نشتته.

☚ خوارجو عثمان (رضي الله عنه) شهید کړ خو د عثمان (رضي الله عنه) اخلاق، حیا، سخاوت، بهادري او فتوحات ژوندي دي، د عثمان (رضي الله عنه) د قران کریم ترتیب او جمع کولو خدمات تر قیامته ژوندي دي.[2]

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

د عثمان رضي الله عنه د سیرت (۲۵) او اخري برخه:

د عثمان (رضي الله عنه) د خلافت دوران کې د مختلفو ملکونو فتحه کیدل.

د افغانستان فتحه:

عثمان (رضي الله عنه) حذیفه ابن یمان د عبد الله بن عامر (رضي الله عنه) تر قوماندې لاندې اذربایجان ته ولیږلو له فتحې څخه څه وخت بعد حذیفه ابن یمان (رضي الله عنه) ارمنیا ته مخه کړه هغه هلته په جګړه بوخت شو د اذربایجان خلکو بیا شورش وکړو؛ نو حذیفه ابن یمان (رضي الله عنه) ولید بن عقبه (رضي الله عنه) هلته ولیږلو او د اذربایجان د خلکو شورش یې ناکام کړ له هغې ځایه بیرته د مدینې منورې په طرف روان شو لاره کې ورته د امیر المؤمنین عثمان (رضي الله عنه) لیک وروسیدو، چې شام ته د امیر معاویه (رضي الله عنه) د کومک لپاره مجاهدین ولیږي ځکه چې

---

[2] مسند امام احمد باب فضایل عثمانؓ، الاستیعاب ج 2، حلیة الاولیاء 4 باب العشرة مبشرة.

شام د عمر (رضي الله عنه) په وخت کې فتحه شوی وو؛ خو د عبد الله ابن سبا خوارجو وخت په وخت شورشونه کول نو ولید بن عقبة (رضي الله عنه) د شام طرف ته (8000) اته زره مجاهدین ولېږل، چې هغوی د خوارجو هغه شورش او بغاوت ختم کړ.

بل خوا عبد الله بن عامر (رضي الله عنه) چې د عراق د بصرې والي وو له هغې ځایه اخنف بن قیس (رضي الله عنه) د خراسان طرفته راولېږلو ځکه عبد الله بن عامر (رضي الله عنه) د عمر (رضي الله عنه) د خلافت په وخت کې د خراسان لرې برخې نیولې وې چې بیرته یې له لاسه وتلې وې، نو اخنف بن قیس ترکستان، ایران او نور ځایونه فتحه کړل او قندهار ته یې عاصم ابن عاصم التمیمي (رضي الله عنه) راولېږلو چې د قندهار خلکو ورسره شدید مقاومت وکړ، ډېر تلفات یې ورواړول خو اخر د عاصم (رضي الله عنه) لښکر قندهار فتحه کړ.

بیا پخپله خراسان ته راغی او د جنګ قومانده یې اخنف بن قیس (رضي الله عنه) ته ورکړه هغه د اوسني افغانستان زیاتره برخې ونیولې لکه کابل، غزني او زابل خو څه وخت وروسته د غه خلکو بغاوت وکړ او دا ځایونه د مسلمانانو له لاسه ووتل، له بل خوا عبد الله بن عامر التمیمي (رضي الله عنه) پخپله جوزجان، تالقان او فاریاب ونیول د غه جګړه کې دیرش زره (۳۰۰۰۰) مجاهدینو برخه اخیستې وه.

ربیع بن زیاد الحارثي (رضي الله عنه) هم عبد الله بن عامر (رضي الله عنه) قوماندان وو زرنج او ورسره علاقې یې فتحه کړې او عبد الرحمن بن سمرة (رضي الله عنه) یې کابل طرفته راولېږلو؛ خو د کابل خلکو د مسلمانانو پر وړاندې ډېر شدید مقاومت وکړ او د عبد الرحمن بن سمرة (رضي الله عنه) مجاهدین یې ښار ته د ننوتلو څخه منع کړل؛ خو مسلمانانو د کابل ښار تر ډیره وخته محاصره کړی وساتلو اخر د کابل اوسیدونکي تنګ شول او مجاهدین یې کابل ته پرېښودل په داسې حال کې چې د مجاهدینو منجنیقونو د کابل زیاته برخه ویجاړه کړې وه.

عبد الله بن عامر التمیمي (رضي الله عنه) بیرته بصرې ته لاړو او اقرع بن حابس (رضي الله عنه) یې دلته امیر وټاکلو اقرع ابن حابس (رضي الله عنه) جوزجان ته لاړو چې جوزجانیانو بیا بغاوت کړی وو هغه هلته مصروف شو دلته کابل، غزني او زابل کې بیا بغاوت وشو چې د اوسني افغانستان زیاتره برخې بیا د مسلمانانو له لاسه ووتلې او هر ځای مقاومتونه شروع شول بل طرفته هغه مجاهدین چې د قبرص د فتحې لپاره تللي وو له سخت مقاومت سره مخ شوي وو، هلته امیر معاویه (رضي الله عنه) د عثمان (رضي الله عنه) په امر یو بحري فوځ جوړ کړ چې په اسلام کې اولنی سمندري فوځ وو او عبد الله ابن قیس (رضي الله عنه) چې د سمندرونو ماهر وو د امیر معاویه (رضي الله عنه) لخوا مشر وټاکل شو او عبد الله ابن عامر التمیمي (رضي الله عنه) سپه سالار کړو هغه پنځه سوه جنګي بیړۍ تیارې کړې او په سمندر کې یې د قبرص په طرف روانې کړې، دې غزا ته ذات السواري وایې ځکه چې د غه ټولې کشتۍ له خلکو ډکې وې نو چې کله د سمندر منځ ته ورسیدل نو هلته د روم عسکرو هم د دوی مخنیوي ته اته سوه بیړۍ راستولې وې او دوی یو بل سره مخامخ شول.

مسلمانانو وربانـدې غشـي ویشـتل شـروع کـړل؛ خـو غشـي هغـوی تـه و نـه رسـیدل نـو عبـد الله ابـن قـیس (رضـي الله عنـه) مجاهـدینو تـه امـر وکـړ، چـې د الله پـه توکـل خپلـې کشـتۍ بالکـل د روم د فـوځ کشـتیو تـه ورسوئ، چې لاس په لاس جنګ ورسره وکړو.

همغـه وو چـې مسـلمان فـوځ خپلـې کشـتۍ د هغـوې لـه کشـتیو سـره نـزدې کـړې او پـه یـو بـل یـې د غشـو ویشتل شروع کړل.

چـې اخـر کـې د روم فـوځ هغـه کشـتۍ چـې د مسـلمانانو کشـتیو سـره یـې تړلـې نـوې وتنبـتولې او پـاتې کشتۍ مجاهدینو غنیمت کړې او له سمندره تیر شول او قبرص یې فتحه کړ.

د قبـرص د فتحـې وروسـته د مجاهـدینو مخـه د ایـران مجوسـیانو طرفتـه شـوه او سـلیمان البـاهلي (رضـي الله عنـه) د ایـران لپـاره سـپه سـالار غـوره شـو چـې لـږ وخـت کـې یـې ایـران مکمـل فتحـه کـړ بـل طرفتـه افریقـایې هیوادونـه لکـه تـونس و غیـره هـم فتحـه شـول؛ خـو عبـد الله ابـن عـامر (رضـي الله عنـه) تـر ټولـو زیـات د عثمـان (رضـي الله عنـه) شـهادت او د خراسـان د ټـولې خـاورې لـه لاسـه وتلـو زیـات پریشـانه کـړی وو، نـو فیصـله یـې وکـړه چـې اول بـه ترکیـه فتحـه کـړي او بیـا بـه د افغانسـتان شـمال طـرف ګاونـډي هیوادونـو او بیـا بـه لـه هغـه ځایـه د ټولـو ملکونـو مشـترکه فـوځ جـوړ کـړي ځکـه چـې د افغانسـتان مختلفـې برخـې ځـو ځـو ځلـه فتحـه شـوې؛ خـو مسـلمانانو ونشـو سـاتلای، دا ځکـه چـې د افغانسـتان خلـک ډیـر بهادر او میړني وو.

لـه بلـې خـوا چـې د اسـیا زړه ورتـه ویـل کېـږي هـم اسـانه کـار نـه وو، ځکـه چـې لـه سـمندره لـرې غرنـی هیـواد دی، لـوی دښـتې او صـحراګانې لـري لـوړې ژورې لـري، لـه دوی غیـر بـل ځـوک دغـه هیـواد نـه شـي سـاتلی او د اسـیا د ټولـو هیوادونـو فتحـې هـم لـه دې هیـواده ناشـونې وې، نـو مسـلمانانو اول شـمالي ګاونـډي ملکونه فتحه کړل او بیا یې د افغانستان د نیولو او فتحه کولو پروګرام جوړ کړ.

خـو د افغانسـتان خلـک هـم نـاخبره نـه وو او د مسـلمانانو بـې سـاري فتوحـاتو ورخطـا کـړي وو او ځـو ځلـه پـه افغانسـتان حملـې او دواړو طرفونـو تـه تلفـاتو یـې هـم ذهـن کـې وو نـو قـومي مشـرانو د خپلـو عنانـاتو مطـابق یـوه لویـه جرګـه راوغوښـته او مشـوره یـې وکـړه چـې یـو قـوي وفـد مسـلمانانو تـه ورولیـږي، چـې هغـوی سـره خبـرې وکـړي او د یـو داسـې جنګ چـې هـیڅ سـرحد نلـري، نـو لـه پوهـه کسـانو یـې یـې وفـد چـې د روایـاتو مطـابق پنځـه کسـان وو، عبـد الله عامر (رضـي الله عنـه) اخنـف بـن قـیس (رضـي الله عنـه) او سلیمان الحارثي (رضي الله عنه) ته ورولیږي.

عبـد الله بـن عـامر (رضـي الله عنـه) چـې یـو تکـړه، پـوه او عـالم شخصـیت وو دغـه وفـد سـره ډیـره نرمـه لهجـه، ښـه اخـلاق او نبـوي اصـولو بانـدې برابـره معاملـه وکـړه، دوی یـې د مجوسـي او زردشـتي دیـن نـه اسـلام تـه راوبلـل او توحیـد یـې ورتـه وړانـدې کـړو، چـې د دغـه وفـد ټـول مشـران پـه خپلـه خوښـه قـانع شـول چـې دغـه د اسـلام دیـن بـر حـق دی، دوی د دیـن د زده کـړې لپـاره ځـو ورځـې تیـرې کـړې او بیرتـه واپـس راستانه شول.

او بیـا یـې د ټـول افغانسـتان نـه مشـران راجمـع کـړل او د مسـلمانانو د دیـن خـوبي او ښـېګڼې یـې ورتـه بیـان کـړې د هغـوی اخـلاق او اعمـالو پـه بـاره کـې یـې ورتـه معلومـات ورکـړل؛ خـو دې مشـرانو یـو ځـل بیـاترې وغوښـتل چـې تاسـې بیـا لاړ شئ او ورتـه ووایـې چـې مـوږ تـه ځـو عالمـان راولیـږئ چـې هغـوی دغـه

نبي ليدلى وي تر څو چې زمونږ يقين پوخ شي هغوى دوهم ځل مسلمانانو ته ورغلل او هغوى يو څو صحابه كرام ورسره راولېږل چې د هغوى د څو ورځو دعوت په بركت د افغانستان ټول وګړي چې چا په زور نه شو مسلمان كولاى په خپله خوښه مسلمانان شول له دې وروسته عبد الله بن عامر (رضي الله عنه) په خپله خوښه افغانستان ته راغى او د دغه ځاى د خلكو ايمانداري، بهادري، غيرت او ميلمه پالنې زيات خوشحال كړ او له دې ځايه بيرته تګ يې خوښ نه شو، تر دې چې د يو روايت مطابق جوزجان كې وفات او همدلته خاورو ته وسپارل شو.

په همدې طريقه هغه افغانستان چې په زرګونو فوځ او عسكرو چا تسليم نكړاى شو په خپله خوښه يې اسلام قبول كړ.

چې د ډيرو هغه صحابه كرامو وړاندوينه ربښتيا شوه چې د افغانستان خلك په اسانه نه شي مسلمانيدلاى خو كه يو ځل مسلمانان شول تر قيامته به يې څوكم له دين و نه ګرځوي• !

❁ ❁ ❁ ❁ ❁

• مأخوذ من موسوعة فتح دولة افغانستان الاسلامية، البداية والنهاية، مسند امام احمد: